

GANHRI

Global Alliance of National Human Rights

คู่มือสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายพันธมิตรระดับโลก

ว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(Global Alliance of National Human Rights Institutions: GANHRI)

กลุ่มงานความร่วมมือสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ๑

สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เดือนกันยายน ๒๕๖๔

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)	๔
คำนำ	๗
คำจำกัดความ	๘
๑. บทนำ.....	๑๐
๑.๑ หลักการปารีสและสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๑๐
๑.๒ การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายระดับโลก	๑๓
๒. โครงสร้างและกติกาดำเนินงาน	๑๔
๒.๑ สมาชิก GANHRI	๑๖
๒.๒ โครงสร้างการบริหารงานของ GANHRI	๑๘
๒.๓ กติกาดำเนินงาน	๒๓
๓. บทบาทและการดำเนินงานของ GANHRI	๒๖
๓.๑ การประชุมประจำปี (Annual Meeting)	๒๗
๓.๒ การประชุมคณะกรรมการบริหาร GANHRI (GANHRI Bureau)	๒๗
๓.๓ การประชุมนานาชาติ (International Conference)	๒๘
๓.๔ การสนับสนุนสมาชิกในด้านต่าง ๆ	๒๙
๓.๕ บทบาทของ GANHRI กับกลไกสหประชาชาติ.....	๓๐
๔. บทบาทของ GANHRI ในการประเมินสถานะ NHRI's	๓๓
๔.๑ หลักการของการประเมินสถานะ	๓๔
๔.๒ กรอบแนวคิด กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสถานะ	๓๔
๔.๓ คณะอนุกรรมการประเมินสถานะ (Sub-Committee on Accreditation: SCA).....	๓๖
๔.๔ ขั้นตอนและผลของการประเมินสถานะ	๓๗

๕. บทบาทของ กสม. ในฐานะสมาชิก GANHRI	๔๔
๕.๑ บทบาทของการเป็นสมาชิก GANHRI และประโยชน์ที่ได้รับ	๔๕
๕.๒ ปัญหา อุปสรรค ข้อท้าทายของ กสม.	๕๒
๕.๓ แนวทางการเตรียมการในอนาคต	๕๒
๖. การเตรียมตัวเข้าร่วมการประชุมประจำปีของ GANHRI	๕๔
๖.๑ กิจกรรมหลักของการประชุมประจำปี	๕๕
๖.๒ ขั้นตอนการเตรียมการเพื่อเข้าร่วมการประชุม	๕๘
ภาคผนวก	๖๐
ก. Paris Principles (Principles relating to the status of national institutions)	๖๐
ข. หลักการปารีส (หลักการเกี่ยวกับสถานะของสถาบันแห่งชาติ)	๖๐
ค. GANHRI Statute	๖๐
ง. ธรรมนูญเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๖๐

บทสรุปผู้บริหาร

(EXECUTIVE SUMMARY)

คู่มือสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Global Alliance of National Human Rights Institutions: GANHRI) จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นข้อมูลความรู้ประกอบการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศสำหรับบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และเป็นแหล่งค้นคว้าเบื้องต้นในการเข้าถึงข้อมูลความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาและความสำคัญของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายสิทธิมนุษยชนระดับสากล โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ รูปแบบการดำเนินงาน บทบาทความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กับเครือข่ายความร่วมมือดังกล่าว และความสัมพันธ์กับกลไกด้านสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ ตลอดจนการเตรียมตัวเพื่อเดินทางเข้าร่วมการประชุมประจำปีของกรอบความร่วมมือเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ในบทที่ ๑ กล่าวถึงความเป็นมาของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (National Human Rights Institutions: NHRIs) และการรวมตัวเป็นเครือข่ายระดับโลก อันเป็นผลมาจากความตื่นตัวในเรื่องสิทธิมนุษยชนภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นแรงผลักดันสำคัญให้มีการสร้างหน่วยงานที่เป็นอิสระจากทุกภาคส่วนเพื่อทำหน้าที่ในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นที่มาของการจัดทำ “หลักการเกี่ยวกับสถานะของสถาบันแห่งชาติ (Principles Relating to the Status of National Institutions)” ณ กรุงปารีส จึงเรียกหลักการดังกล่าวโดยย่อว่า “หลักการปารีส (Paris Principles)” เพื่อเป็นกรอบหลักเกณฑ์ขั้นพื้นฐานในการจัดตั้งและดำเนินงานของ “สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” โดยคุณลักษณะที่สำคัญของ NHRIs ตามหลักการปารีส คือ (๑) มีอำนาจที่กว้างขวางครอบคลุมสิทธิมนุษยชนทุกด้าน (๒) การจัดตั้งและความเป็นอิสระได้รับการรับรองโดยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย (๓) มีความเป็นอิสระจากรัฐบาล (๔) มีความหลากหลายสะท้อนพหุนิยม และ (๕) มีอำนาจและทรัพยากรที่เพียงพอ ทั้งนี้ ไม่ว่าสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะจัดตั้งขึ้นในรูปแบบใด เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินด้านสิทธิมนุษยชน หน่วยงานให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ หรือสถาบันและศูนย์ต่าง ๆ โดยเมื่อปี ๑๙๙๓ (พ.ศ. ๒๕๓๖) NHRIs จากนานาประเทศ ได้รวมกลุ่มกันในรูปแบบองค์กรเครือข่ายสมาชิก (member-based body) ปัจจุบันใช้ชื่อว่า “เครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” (Global Alliance of National Human Rights Institutions: GANHRI)

ในบทที่ ๒ กล่าวถึงสมาชิก โครงสร้างการบริหารงาน และกติกาการดำเนินงานของ GANHRI โดยในปี ๒๕๖๔ GANHRI ประกอบด้วยสมาชิก NHRIs จำนวน ๑๑๗ สถาบัน แบ่งเป็นสมาชิกที่ปฏิบัติหน้าที่

สอดคล้องกับหลักการปารีส และได้รับสถานะ ‘A’ จำนวน ๘๔ สถาบัน และสมาชิกที่ปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องกับหลักการปารีสบางส่วน และได้รับสถานะ ‘B’ จำนวน ๓๓ สถาบัน จาก ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ภูมิภาคแอฟริกา ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ภูมิภาคยุโรป และภูมิภาคอเมริกา โดยโครงสร้างการบริหารงานของ GANHRI ประกอบด้วย สมัชชาใหญ่ คณะกรรมการบริหาร GANHRI คณะอนุกรรมการด้านต่าง ๆ และฝ่ายเลขานุการ มีมติการดำเนินงานของ GANHRI ที่สำคัญ เช่น ธรรมนูญ GANHRI ซึ่งเป็นกฎข้อบังคับหลักที่กำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานของ GANHRI กลยุทธ์และแผนยุทธศาสตร์ GANHRI หลักการปารีส และข้อบังคับการประชุมต่าง ๆ

ในบทที่ ๓ กล่าวถึงบทบาทและการดำเนินงานของ GANHRI โดยที่ GANHRI มีสมาชิกจากทั่วทุกมุมโลก การปรึกษาหารือเพื่อดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายจึงกำหนดให้มีการดำเนินการในรูปแบบของการประชุมและลงคะแนนเสียง เช่น การประชุมประจำปี โดยมักจะจัดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันกับการประชุมรอบปกติของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน (Human Rights Council: HRC) ของทุกปี เนื่องจากในช่วงการประชุม HRC นั้น NHRIs จากแต่ละประเทศสามารถเข้าร่วมการประชุมรับฟัง โดย NHRIs ที่มีสถานะ ‘A’ สามารถแสดงข้อคิดเห็นในวาระที่เกี่ยวข้อง และ GANHRI สามารถเข้าร่วมการประชุมและแสดงบทบาทในฐานะผู้แทนเครือข่ายในประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้เช่นกัน นอกจากนี้ การประชุมต่าง ๆ ของ GANHRI ยังเป็นเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างสมาชิก ตลอดจนกำหนดบทบาทของ GANHRI ร่วมกัน เพื่อแสดงต่อเวทีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน เช่น ในการประชุมของกลไกด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ นอกจากนี้ GANHRI ยังมีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนแก่สมาชิกที่อยู่ตกในสถานการณ์ที่มีความท้าทาย หรือสมาชิกที่ขาดองค์ความรู้บางประการเพื่อพัฒนาให้สามารถแสดงบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ในบทที่ ๔ กล่าวถึงบทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งของ GANHRI คือการพิจารณาประเมินสถานะ (accreditation) หรือการพิจารณาความสอดคล้องกับหลักการปารีสให้กับ NHRIs เนื่องจาก NHRIs ได้รับการยอมรับจากชุมชนระหว่างประเทศให้เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมประสานช่องว่างระหว่างการปฏิบัติตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศของรัฐกับการนำหลักการสิทธิมนุษยชนสากลมาปรับใช้กับประชาชนในประเทศ ด้วยเหตุนี้ NHRIs ที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีองค์ประกอบและการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรฐาน ซึ่งมาตรฐานที่เป็นเกณฑ์การพิจารณาดังกล่าวก็คือ หลักการปารีส โดยการพิจารณาประเมินสถานะใช้รูปแบบการพิจารณากันเองโดยเพื่อนสมาชิก (peer - review) ที่ทำหน้าที่ในคณะอนุกรรมการประเมินสถานะ (Sub-Committee on Accreditation หรือ SCA) ภายใต้ GANHRI โดย SCA จะทำหน้าที่พิจารณาและทำความเข้าใจพร้อมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสอดคล้องกับหลักการปารีสของแต่ละ NHRI เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริหาร GANHRI เพื่อพิจารณาและลงมติ ซึ่งสถานะของ NHRIs นอกจากจะส่งผลต่อสิทธิในการออกเสียงลงมติในที่ประชุม GANHRI แล้ว ยังส่งผลต่อความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือในเวทีทั้งในประเทศและระหว่างประเทศด้วย

ในบทที่ ๕ กล่าวถึง บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ในฐานะสมาชิก GANHRI โดย กสม. ได้เข้าเป็นสมาชิกของ GANHRI และได้รับสถานะ ‘A’ ในการประเมินสถานะครั้งแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ และได้เข้าร่วมแสดงบทบาทการเป็นสมาชิกผ่านกิจกรรมที่สำคัญต่าง ๆ เช่น การเข้าร่วมการประชุมประจำปี ซึ่งเป็นโอกาสสำคัญที่ กสม. ได้พบปะหารือเพื่อทำความรู้จัก แลกเปลี่ยนข้อมูล ความเห็น ประสบการณ์ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานและแนวทางแก้ไขกับเพื่อนสมาชิก รวมถึงการหารือกับข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติเกี่ยวกับบทบาทของ NHRIs ในเรื่องต่าง ๆ นอกจากนี้ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทยได้แสดงบทบาทสำคัญในการเป็นสมาชิกคณะกรรมการบริหาร GANHRI ซึ่งเป็นองค์กรบริหารของ GANHRI ระหว่างปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๘ อีกด้วย บทบาทการเป็นสมาชิกอีกประการหนึ่งของ กสม. คือ การเข้ารับการประเมินสถานะ โดยธรรมนูญ GANHRI กำหนดให้มีการทบทวนสถานะของสมาชิกที่มีสถานะ ‘A’ ทุก ๕ ปี กสม. จึงได้เข้ารับการทบทวนสถานะรอบ ๕ ปีแรกเมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๑ โดยผลของการพิจารณา SCA ได้ให้ความเห็นว่าควรให้สถานะ ‘A’ อย่างไรก็ดี ในการเข้ารับการทบทวนสถานะครั้งที่ ๒ SCA มีข้อห่วงกังวลหลายประการส่งผลให้มีการเลื่อนการพิจารณาออกไปเพื่อให้โอกาส กสม. ดำเนินการชี้แจงและแก้ไขข้อห่วงกังวลต่าง ๆ แต่ในห้วงระยะเวลาดังกล่าว SCA เห็นว่า กสม. ยังไม่สามารถดำเนินการแก้ไขข้อห่วงกังวลได้ครบถ้วนจึงเสนอให้ปรับลดสถานะของ กสม. เป็น ‘B’ ซึ่ง กสม. ได้มีความพยายามที่จะขอคืนสถานะ ‘A’ และอยู่ในระหว่างการเตรียมการเพื่อเข้ารับการสัมภาษณ์จาก SCA อีกครั้งในเดือนมีนาคม ๒๕๖๕

ในบทที่ ๖ เป็นแนวทางการเตรียมการเฉพาะเรื่องการเข้าร่วมการประชุมประจำปีของ GANHRI สำหรับบุคลากรสำนักงาน กสม. ที่จะทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะผู้แทนเพื่อให้ทราบถึงสาระสำคัญ และรูปแบบการจัดประชุมประจำปีของ GANHRI รวมถึงขั้นตอนการเตรียมการในด้านสารัตถะและด้านธุรการ ทั้งก่อนการประชุม ระหว่างการประชุม และภายหลังจากการประชุม

ความร่วมมือกับ GANHRI เป็นส่วนหนึ่งของงานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน การกำหนดท่าทีและการแสดงบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในเวทีระหว่างประเทศอื่น ๆ รวมถึงการกำหนดแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อสนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

คำนำ

เอกสาร เรื่อง “คู่มือสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Global Alliance of National Human Rights Institutions: GANHRI)” จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นข้อมูลความรู้ประกอบการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศสำหรับบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้าเบื้องต้นในการเข้าถึงข้อมูลความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาและความสำคัญของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายสิทธิมนุษยชนระดับสากล โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ รูปแบบการดำเนินงาน บทบาทความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับเครือข่ายความร่วมมือดังกล่าว และความสัมพันธ์กับกลไกด้านสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ ตลอดจนการเตรียมตัวเพื่อเดินทางเข้าร่วมการประชุมประจำปีของกรอบความร่วมมือเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน การกำหนดท่าทีและการแสดงบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในเวทีระหว่างประเทศ รวมถึงการกำหนดแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อสนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

กลุ่มงานความร่วมมือสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ๑

สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

เดือนกันยายน ๒๕๖๔

คำจำกัดความ

GANHRI (Global Alliance of National Human Rights Institutions) เครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มกันของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั่วโลก เดิมใช้ชื่อว่า “คณะกรรมการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศว่าด้วยสถาบันระดับชาติเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน” (International Coordinating Committee of the national institutions for the promotion and protection of human rights: ICC) และเปลี่ยนชื่อมาเป็น GANHRI ในปี ๒๐๑๖ (พ.ศ. ๒๕๕๙)

GANHRI Bureau คณะกรรมการบริหาร GANHRI ประกอบด้วยสมาชิกจากสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีสถานะ ‘A’ จาก ๔ ภูมิภาค รวมทั้งประธาน GANHRI และเลขานุการ GANHRI จำนวนทั้งสิ้น ๑๖ คน ทำหน้าที่เป็นองค์กรบริหาร รับผิดชอบการดำเนินการให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมสมัชชาใหญ่ รวมถึงการพัฒนานโยบายและแนวปฏิบัติขององค์กร การดำเนินการเพื่อให้โครงการต่าง ๆ เกิดผลในทางปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบการบริหารการเงิน และการให้บริการแก่สมาชิก GANHRI และที่สำคัญ คือ การรับรองผลการพิจารณาประเมินสถานะของสมาชิก

GANHRI Statute ธรรมนูญ GANHRI เป็นกฎข้อบังคับในการดำเนินงานของ GANHRI ได้รับการยอมรับให้นำมาใช้ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๐๐๘ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ณ กรุงไนโรบี สาธารณรัฐเคนยา และได้ผ่านการแก้ไขปรับปรุงมาแล้วหลายครั้งจากที่ประชุมสมัชชาใหญ่ของ GANHRI โดยฉบับล่าสุดที่อ้างอิงถึงในเอกสารนี้เป็นฉบับที่มีการแก้ไขปรับปรุงเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๑ มีเนื้อหาแบ่งออกเป็น ๑๖ หมวด จำนวน ๕๙ ข้อ

HRC (Human Rights Council) คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ เป็นองค์การระหว่างรัฐบาลในระบบสหประชาชาติ มีหน้าที่สำคัญในการสอดส่องดูแลการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นทั่วโลกหยุดยั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นสร้างบรรทัดฐานของการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และให้ข้อเสนอแนะรวมทั้งส่งเสริมขีดความสามารถสำหรับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศต่าง ๆ โดยได้รับการจัดตั้งขึ้นแทนหน่วยงานเดิม คือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (United Nations Commission on Human Rights หรือ UNCHR) ด้วยข้อมติ A/RES/60/251 เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๙

NHRIs (National Human Rights Institutions) สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นองค์กรที่แม้จะจัดตั้งขึ้นโดยรัฐแต่มีความเป็นอิสระจากรัฐบาล มีอำนาจหน้าที่เฉพาะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การเฝ้าระวังสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศ รวมถึงการทบทวนกฎหมาย นโยบาย และแนวปฏิบัติ สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้รับการยอมรับโดยชุมชนระหว่างประเทศให้เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมประสานช่องว่างในการนำไปสู่การปฏิบัติระหว่างพันธกรณีของรัฐด้านสิทธิมนุษยชน

ระหว่างประเทศกับความสุขจากการใช้สิทธิมนุษยชนของประชาชนในระดับประเทศ และได้รับการรับรองภายใต้ระบบสหประชาชาติ โดยมีอำนาจหน้าที่สำคัญตามหลักการปารีส ปัจจุบันการจัดตั้ง NHRIs ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลกมี ๖ รูปแบบ ได้แก่ ๑) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ๒) สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินด้านสิทธิมนุษยชน ๓) สถาบันแบบผสมผสาน ๔) หน่วยงานให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ ๕) สถาบันและศูนย์ และ ๖) หลายสถาบันรวมกัน

OHCHR (Office of the High Commissioner for Human Rights) สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของ GANHRI โดยมีแผนกสถาบันแห่งชาติและกลไกระดับภูมิภาค (National Institutions and Regional Mechanisms -NIRMS) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักภายใน OHCHR

SCA (Sub-Committee on Accreditation) คณะอนุกรรมการประเมินสถานะ รับผิดชอบในการพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินสถานะของ NHRIs ต่อ GANHRI

UN (United Nations) องค์การสหประชาชาติ เป็นองค์การระหว่างประเทศที่จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) ปัจจุบันมีสมาชิก ๑๙๓ ประเทศ มีวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานเพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การส่งเสริมและสนับสนุนการเคารพสิทธิมนุษยชนและอิสรภาพสำหรับทุกคน และเป็นศูนย์กลางการประสานการดำเนินงานของประชาชาติทั้งหลาย ตามที่กำหนดไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ (UN Charter) ซึ่งถือเป็นตราสารก่อตั้งที่สถาปนาองค์การให้เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการ

UNGA (United Nations General Assembly) สมัชชาสหประชาชาติ หรือที่ประชุมของประเทศสมาชิกทั้งหมด เพื่อปรึกษาหารือและตัดสินใจประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาระดับโลกร่วมกัน โดยฉันทามติหรือการลงคะแนนเสียง

UPR (Universal Periodic Review) กระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศ เป็นกระบวนการที่ดำเนินโดยรัฐ (State-Led) ที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกสหประชาชาติทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนระหว่างกันเอง (Peer Review) โดยสมาชิกสหประชาชาติทุกประเทศจะต้องถูกทบทวนเหมือนกันทั้งสิ้นโดยไม่มีข้อยกเว้น ทั้งนี้ แต่ละประเทศจะถูกทบทวนผ่านการจัดทำและนำเสนอรายงาน UPR ต่อที่ประชุม HRC ทุก ๆ ๔ ปี เพื่อติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าและความท้าทายด้านสิทธิมนุษยชนของแต่ละประเทศบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน

๑. บทนำ

เค้าโครงเนื้อหาบทที่ ๑

ความตื่นตัวในเรื่องสิทธิมนุษยชนภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นแรงผลักดันสำคัญให้มีการสร้างหน่วยงานที่เป็นอิสระจากทุกภาคส่วนเพื่อทำหน้าที่ในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นที่มาของการจัดทำ “หลักการเกี่ยวกับสถานะของสถาบันแห่งชาติ (Principles Relating to the Status of National Institutions)” ณ กรุงปารีส จึงเรียกหลักการดังกล่าวโดยย่อว่า “หลักการปารีส (Paris Principles)” เพื่อเป็นกรอบหลักเกณฑ์ขั้นพื้นฐานในการจัดตั้งและดำเนินงานของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (NHRIs) ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใด ในบทนี้จะกล่าวถึงคุณลักษณะที่สำคัญสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รูปแบบของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีอยู่ในปัจจุบัน และพัฒนาการของการรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายความร่วมมือระดับโลกที่เรียกว่า GANHRI (Global Alliance of National Human Rights Institutions)

๑.๑ หลักการปารีสและสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ องค์การสหประชาชาติและองค์กรในเครือบางแห่งได้จัดทำชุดรายงานเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการจัดตั้งสถาบันระดับชาติเพื่อเป็นเครื่องมือในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน โดยรายงานดังกล่าวได้นำไปสู่การประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างประเทศของสหประชาชาติเกี่ยวกับสถาบันระดับชาติเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (UN International Workshop on National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights) ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงปารีสในปี ๑๙๙๑ (พ.ศ. ๒๕๓๔) รวมถึงการจัดทำร่าง “หลักการเกี่ยวกับสถานะของสถาบันแห่งชาติ” (Principles Relating to the Status of National Institutions) หรือที่เรียกกันว่า “หลักการ

๑ หลักการปารีสถูกสร้างขึ้นในการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างประเทศครั้งแรกเกี่ยวกับสถาบันระดับชาติเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ณ กรุงปารีส ระหว่างวันที่ ๗ - ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยได้รับการรับรองโดยมติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนที่ ๑๙๙๒/๕๔ ปี ๑๙๙๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) และมติสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่ ๔๘/๑๓๔ ปี ๑๙๙๓ (พ.ศ. ๒๕๓๖)

ปารีส" (Paris Principles) ถือเป็นหลักการชี้แนะขั้นพื้นฐานสำหรับการจัดตั้งและการดำเนินงานของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต่อมาในปี ๑๙๙๓ (พ.ศ. ๒๕๓๖) สมัชชาสหประชาชาติ (UN General Assembly) ได้ให้การรับรอง “หลักการปารีส” ตามข้อมติที่ A/RES/48/134 โดยอาจสรุปหลักเกณฑ์พื้นฐานที่สำคัญได้ ๕ ประการสำหรับ NHRIs ได้แก่

(๑) อาณัติที่กว้างขวางครอบคลุมสิทธิมนุษยชนทุกด้าน

(๒) การจัดตั้งและความเป็นอิสระที่รับรองโดยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

(๓) ความเป็นอิสระจากรัฐบาล

(๔) พหุนิยมและความหลากหลาย

(๕) การมีอำนาจและทรัพยากรที่เพียงพอ

อ่านหลักการปารีสฉบับเต็มได้ที่

<https://ganhri.org/paris-principles/>

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (National Human Rights Institutions: NHRIs) มีอำนาจหน้าที่ตามหลักการปารีส ได้แก่

(๑) การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนผ่านการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งอาจรวมถึงการนำคดีไปสู่ศาลในบางประเทศ หรือการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนผ่านกระบวนการทางเลือกและการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๒) การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการศึกษา การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สื่อสิ่งพิมพ์ การฝึกอบรม และการเสริมสร้างศักยภาพ รวมถึงการให้คำปรึกษาแก่รัฐบาล

(๓) การเฝ้าระวังและติดตามการปฏิบัติตามกฎหมายหรือมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในประเทศของตน การเฝ้าระวังสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศและจัดทำรายงานผ่านกลไกและกระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศ (Universal Periodic Review: UPR)

NHRIs ได้รับการยอมรับและรับรองภายใต้ระบบสหประชาชาติและสามารถแสดงบทบาทในเวทีของสหประชาชาติได้ รวมทั้งใช้ประโยชน์จากกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ^๒ ทั้งจากกลไกสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติ (charter-based mechanisms)^๓ โดยการอ้างอิงหลักการ แนวทาง หรือมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ มาประกอบการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับประเทศไทย และจากกลไกตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน (treaty-based mechanisms)^๔ ผ่านการอ้างอิงหลักการ แนวทาง หรือมาตรฐานในการตีความข้อบทของสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและแนวทางการปฏิบัติตามพันธกรณีจากข้อคิดเห็นทั่วไป (General Comments) ของคณะกรรมการประจำสนธิสัญญาต่าง ๆ

ปัจจุบันการจัดตั้ง NHRIs ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลกมี ๖ รูปแบบ (model) สำคัญ ได้แก่

- ๑) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (human rights commission)
- ๒) สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินด้านสิทธิมนุษยชน (human rights ombudsman institutions)
- ๓) สถาบันแบบผสมผสาน (hybrid institutions)
- ๔) หน่วยงานให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ (consultative and advisory bodies)
- ๕) สถาบันและศูนย์ (institutes and centers)
- ๖) หลายสถาบันรวมกัน (multiple institutions)

^๒ กลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ หมายถึง องค์กรหรือกลไกหลักและย่อยในระบบสหประชาชาติ มีหน้าที่ในการตรวจสอบติดตาม ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศต่าง ๆ การให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะต่อประเทศสมาชิก ตลอดจนจัดทำรายงานที่เกี่ยวข้อง

^๓ กลไกภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติ (Charter-based Bodies) หมายถึง กลไกที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับด้านสิทธิมนุษยชนในรูปแบบต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นตามที่ได้รับอานัติจากกฎบัตรสหประชาชาติ ปัจจุบันกลไกหลัก ได้แก่ คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council: HRC) เพื่อให้สมาชิกสหประชาชาติพิจารณาประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนเป็นการเฉพาะและให้ขึ้นตรงต่อที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ

^๔ กลไกภายใต้สนธิสัญญา (Treaty-based Bodies) เป็นคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญอิสระ จัดตั้งขึ้นตามอาณัติที่สนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน ๙ ฉบับกำหนด มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ๔ ปี มีหน้าที่หลักในการให้ข้อคิดเห็นทั่วไป (General Comments) เกี่ยวกับการตีความข้อบทเพื่อให้รัฐภาคีนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับพันธกรณีตามสนธิสัญญานั้น และพิจารณารายงานการปฏิบัติตามพันธกรณีซึ่งรัฐภาคีจะต้องเสนอให้คณะกรรมการเป็นประจำตามระยะเวลาที่กำหนด รวมถึงพิจารณาเรื่องร้องเรียนต่อรัฐภาคีในกรณีที่รัฐภาคียอมรับอำนาจของคณะกรรมการในเรื่องดังกล่าว

๑.๒ การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายระดับโลก

เมื่อปี ๑๙๙๓ (พ.ศ. ๒๕๓๖) NHRIs จากนานาประเทศที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างประเทศ ครั้งที่ ๒ ได้รวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นคณะกรรมการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศว่าด้วยสถาบันระดับชาติเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (International Coordinating Committee of the national institutions for the promotion and protection of human rights: ICC) ในรูปแบบขององค์กรเครือข่ายสมาชิก (member-based body) ที่รวบรวม NHRIs จากทุกภูมิภาคทั่วโลก มีลักษณะเฉพาะพิเศษที่ไม่มีองค์กรในระบบสหประชาชาติ (Non-UN body) มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับ NHRIs ในการปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับหลักการปารีส สร้างความเป็นผู้นำในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ต่อมาในปี ๒๐๑๖ (พ.ศ. ๒๕๕๙) ที่ประชุมใหญ่ ICC ได้ลงมติเพื่อเปลี่ยนชื่อองค์กรเป็น “เครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” (Global Alliance of National Human Rights Institutions: GANHRI) เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรภายใต้กฎหมายของสมาพันธรัฐสวิส

กิจกรรมหลักของ GANHRI ที่สำคัญ ได้แก่ การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ NHRIs ในการประสานงานกับกลไกสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศเพื่อเสริมสร้างสิทธิมนุษยชนในประเทศ โดยเฉพาะกับคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council: HRC) และกลไกภายใต้สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน (Treaty Bodies) เนื่องจาก NHRIs เป็นกลไกภายในประเทศที่ทำหน้าที่เบื้องต้นแทนกลไกสิทธิมนุษยชนสหประชาชาติ สามารถให้ข้อมูลและนำเสนอรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์ในประเทศได้อย่างเป็นอิสระและเชื่อถือได้ตามอำนาจหน้าที่ภายใต้หลักการปารีส ส่งเสริมและติดตามการดำเนินการตามข้อเสนอแนะที่รัฐบาลได้รับไว้จากกลไกสหประชาชาติ เช่น คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (HRC) กลไกตามกระบวนการพิเศษ (special procedures) กลไก UPR รวมถึงกลไกตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน

๒. โครงสร้างและกติกาดำเนินงาน

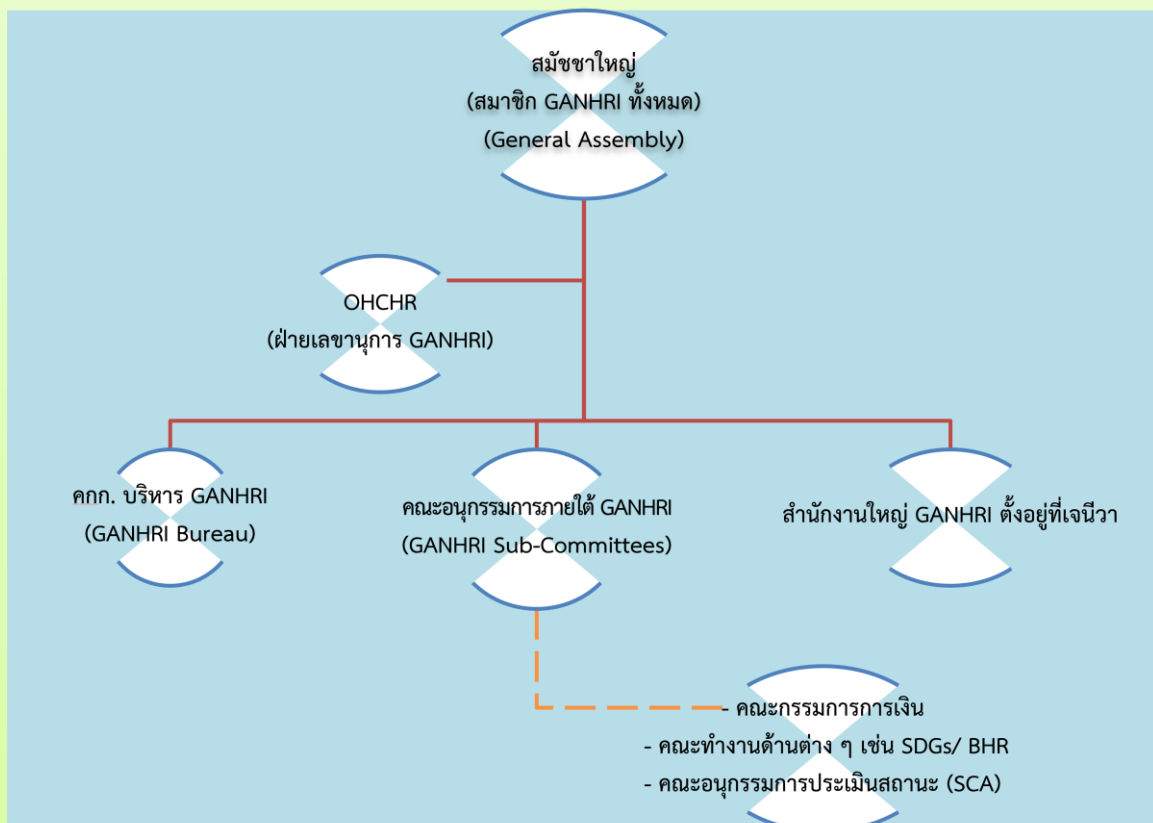
เค้าโครงเนื้อหาบทที่ ๒

โดยที่ GANHRI เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มกันในรูปแบบขององค์กรเครือข่ายสมาชิก (member-based body) ของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (National Human Rights Institutions: NHRIs) เนื้อหาในบทที่ ๒ จะกล่าวถึง สมาชิก โครงสร้างการบริหารงาน และกติกาดำเนินงานของ GANHRI

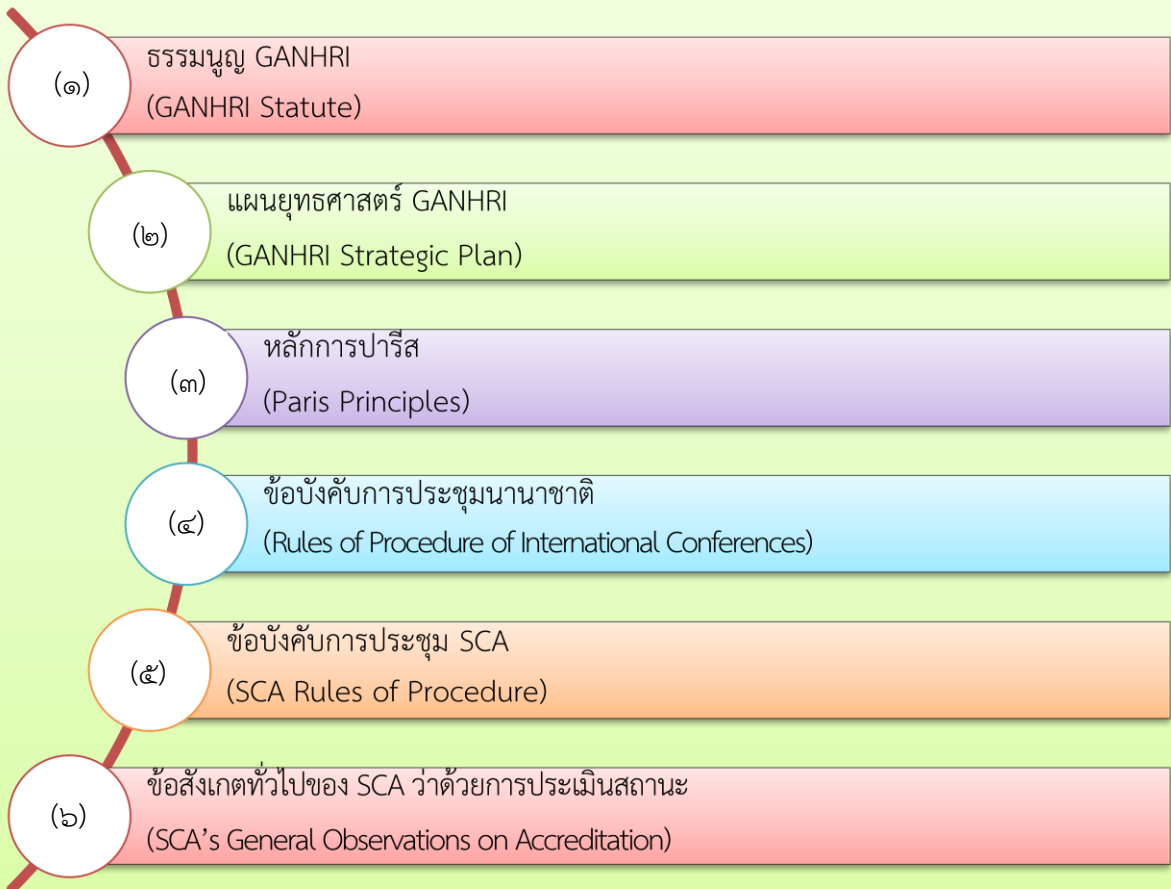
๑) สมาชิกของ GANHRI จากภูมิภาคต่าง ๆ ๔ ภูมิภาค

๒) โครงสร้างของ GANHRI ประกอบด้วย สมัชชาใหญ่ คณะกรรมการบริหาร GANHRI คณะอนุกรรมการด้านต่าง ๆ และฝ่ายเลขานุการ

๓) กติกาการดำเนินงานของ GANHRI ที่สำคัญ

^๕ ข้อมูลสมาชิก GANHRI, <https://ganhri.org/membership/> สืบค้น ณ วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๔.

๒.๑.๒ ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

ประกอบด้วย NHRIs จำนวน ๒๗ สถาบัน แบ่งเป็น NHRIs ที่ได้รับสถานะ ‘A’ ๑๖ สถาบัน และสถานะ ‘B’ ๑๑ สถาบัน มีการจัดตั้งเครือข่ายระดับภูมิภาค เรียกว่า **เครือข่ายสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก** (Asia-Pacific Forum of National Human Rights Institutions: APF)

๒.๑.๓ ภูมิภาคยุโรป

ประกอบด้วย NHRIs จำนวน ๓๙ สถาบัน แบ่งเป็น NHRIs ที่ได้รับสถานะ ‘A’ ๓๐ สถาบัน และสถานะ ‘B’ ๙ สถาบัน มีการจัดตั้งเครือข่ายระดับภูมิภาค เรียกว่า **เครือข่ายสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคยุโรป** (European Network of National Human Rights Institutions: ENNHRI)

๒.๑.๔ ภูมิภาคอเมริกา

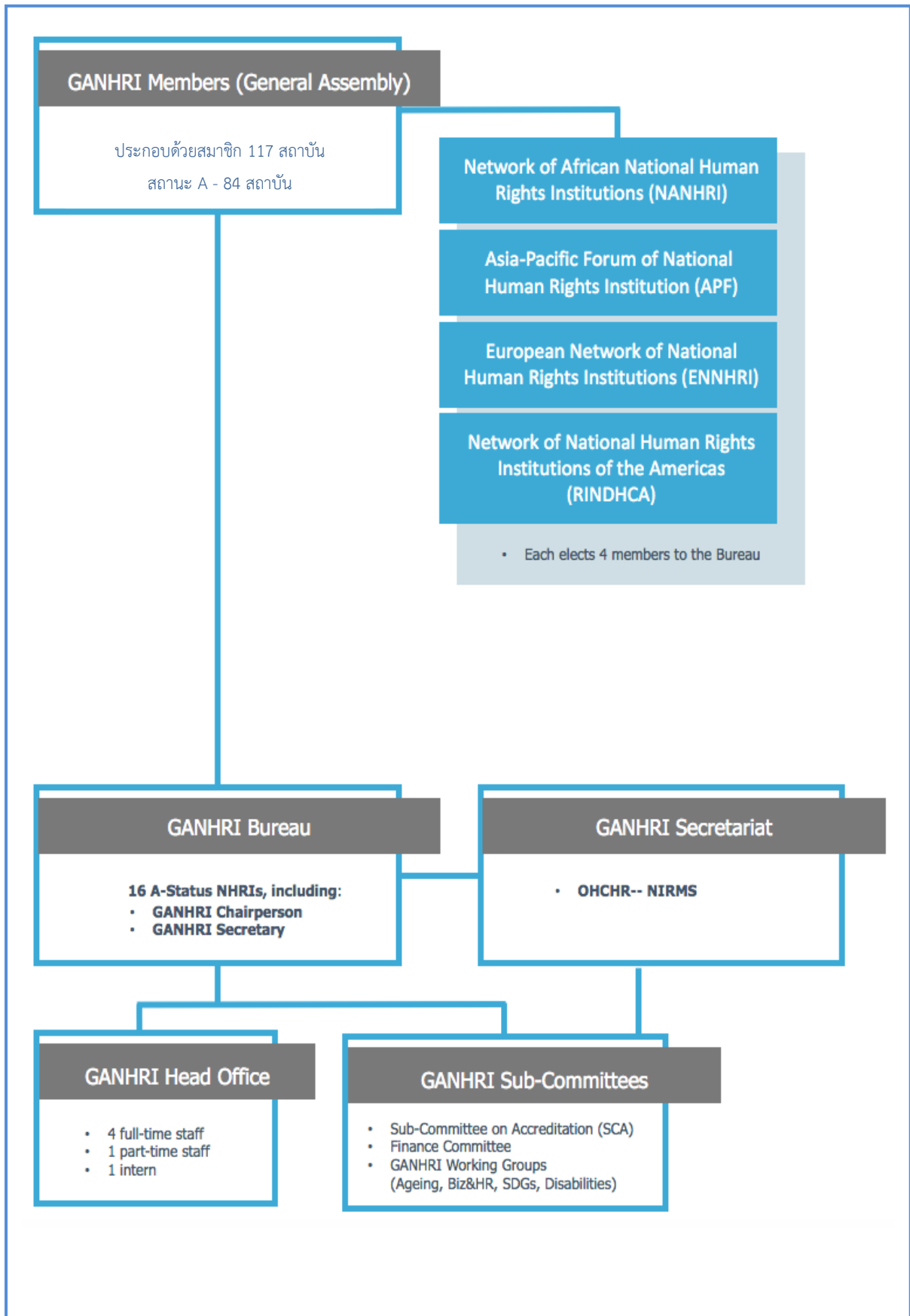
ประกอบด้วย NHRIs จำนวน ๑๘ สถาบัน แบ่งเป็น NHRIs ที่ได้รับสถานะ ‘A’ ๑๕ สถาบัน และสถานะ ‘B’ ๓ สถาบัน มีการจัดตั้งเครือข่ายระดับภูมิภาค เรียกว่า **เครือข่ายสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคอเมริกา** (Network of National Human Rights Institutions of the Americas: RINDHCA)

อ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายชื่อสมาชิก GANHRI ได้ที่

<https://ganhri.org/membership/>

๒.๒ โครงสร้างการบริหารงานของ GANHRI

GANHRI แบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น

๒.๒.๑ สมัชชาใหญ่ (General Assembly)

ประกอบด้วยสมาชิกของ GANHRI ทั้งหมด ถือเป็นองค์กรกำหนดนโยบายของ GANHRI ทำหน้าที่รับรองและทบทวนโครงการกิจกรรมต่าง ๆ การคัดเลือกผู้แทนในหน่วยงานบริหารและติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร (GANHRI Bureau) รับผิดชอบต่อการแก้ไขปรับปรุงธรรมนูญ GANHRI และให้ความเห็นชอบต่องบประมาณและรายงานการเงิน โดยสมัชชาใหญ่จะทำการเลือกผู้แทน ๒ คนจากผู้นำของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ได้รับสถานะ 'A' ซึ่งได้รับการ

เสนอชื่อโดยเครือข่ายระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้องตามวงรอบหมุนเวียนกันเพื่อทำหน้าที่เป็นประธาน GANHRI และเลขานุการ GANHRI

๒.๒.๒ คณะกรรมการบริหาร GANHRI (GANHRI Bureau)

ประกอบด้วยสมาชิกจากสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีสถานะ 'A' จาก ๔ ภูมิภาครวมทั้งประธาน GANHRI และเลขานุการ GANHRI จำนวนทั้งสิ้น ๑๖ คน ทำหน้าที่เป็นองค์กรบริหาร รับผิดชอบการดำเนินการให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมสมัชชาใหญ่ รวมถึงการพัฒนานโยบายและแนวปฏิบัติขององค์กร การดำเนินการเพื่อให้โครงการต่าง ๆ เกิดผลใน

ทางปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบการบริหารการเงิน และการให้บริการแก่สมาชิก GANHRI และที่สำคัญ คือ การรับรองผลการพิจารณาประเมินสถานะของสมาชิก

๒.๒.๓ สำนักงานใหญ่ (Head Office)

สำนักงานใหญ่ของ GANHRI ตั้งอยู่ในอาคารสหประชาชาติ (Palais des Nations) นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการทั่วไป การสนับสนุนด้านเทคนิคและประเด็นเฉพาะเรื่องแก่สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และการดูแลข้อมูลบน

เว็บไซต์และแพลตฟอร์มการเรียนรู้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่สมาชิก GANHRI บุคลากรประจำสำนักงานใหญ่ ประกอบด้วย ผู้แทนประจำเจนีวา ผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน เจ้าหน้าที่การเงินและธุรการ เจ้าหน้าที่สื่อสารและการจัดการความรู้ และผู้ช่วยด้านสิทธิมนุษยชน

๒.๒.๔ ฝ่ายเลขานุการ GANHRI

ดำเนินงานโดยแผนกสถาบันแห่งชาติและกลไกระดับภูมิภาค (National Institutions and Regional Mechanisms -NIRMS) ของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UN Office of the High Commissioner for Human Rights - OHCHR)

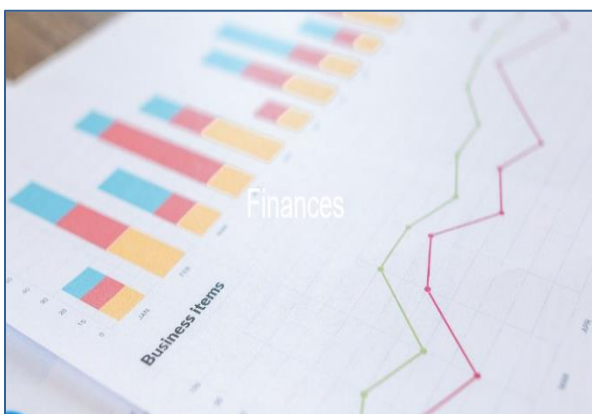
๒.๒.๕ คณะอนุกรรมการและคณะทำงานต่าง ๆ ได้แก่

(๑) คณะอนุกรรมการประเมินสถานะ (Sub-Committee on Accreditation: SCA)

รับผิดชอบในการพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินสถานะของ NHRIs ต่อ GANHRI ประกอบด้วย สมาชิกจาก NHRIs ที่มีสถานะ 'A' จากเครือข่ายระดับภูมิภาค ๆ ละ ๑ สถาบัน รวม ๔ สถาบัน โดยมี OHCHR ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ

(๒) คณะกรรมการด้านการเงิน (Finance Committee)

ประกอบด้วยสมาชิกจาก NHRIs ที่มีสถานะ 'A' ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากเครือข่ายภูมิภาคๆ ละ ๑ สถาบัน รวม ๔ สถาบัน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๓ ปี และสามารถดำรงตำแหน่งได้ ๒ คราวติดต่อกัน ประธานกรรมการมาจากการเลือกกันเองของสมาชิกโดยหมุนเวียนกันไปตามภูมิภาค ประธานกรรมการดำรงตำแหน่งคราวละ ๓ ปี นับจากวันที่ได้รับการแต่งตั้ง

(๓) คณะทำงานภายใต้ GANHRI ประกอบด้วย

(๓.๑) คณะทำงานด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

เป็นคณะทำงานเฉพาะเรื่องคณะแรกของ GANHRI ก่อตั้งขึ้นในเดือนมีนาคม ๒๐๐๙ (พ.ศ. ๒๕๕๒) จัดการประชุมครั้งแรกที่กรุงโคเปนเฮเกน เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๐๐๙ (พ.ศ. ๒๕๕๒) ประกอบด้วยสมาชิก GANHRI ประเภทที่มีสิทธิออกคะแนนเสียง (voting members) จากเครือข่ายระดับภูมิภาค ๆ ละ ๒ สถาบัน รวม ๘ สถาบันและผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากประธาน GANHRI โดยมีสำนักงานใหญ่ของ GANHRI ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงาน

คณะทำงานด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถด้านธุรกิจและสิทธิมนุษยชน ให้กับ NHRIs และเครือข่ายระดับภูมิภาค รวมถึงประเด็นสำคัญอื่น ๆ ส่งเสริมความพยายามของNHRIsในกิจกรรมด้านธุรกิจและสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับระหว่างประเทศ และระดับภูมิภาคตลอดจนแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมบทบาทของ NHRIs ในการสื่อสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดเกี่ยวกับประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

(๓.๒) คณะทำงานด้านสิทธิของผู้พิการ

จัดตั้งขึ้นโดยมติของคณะกรรมการบริหาร GANHRI ในการประชุมที่เมืองมาราเกช ประเทศโมร็อกโก เมื่อปี ๒๐๑๘ (พ.ศ. ๒๕๖๑) ประกอบด้วยสมาชิก GANHRI ประเภทที่มีสิทธิออกคะแนนเสียง (voting members) จากเครือข่ายระดับภูมิภาค ๆ ละ ๒ สถาบัน รวม ๘ สถาบันและผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากประธาน GANHRI โดยมีสำนักงานใหญ่ของ GANHRI ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงาน

คณะทำงานด้านสิทธิของผู้พิการมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ีระหว่าง NHRIs จากทุกภูมิภาคในการส่งเสริมการนำมาตรฐานระหว่างประเทศตามสนธิสัญญาไปใช้ในระดับประเทศ การติดตามการดำเนินงานระดับประเทศตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของผู้พิการ รวมถึงบทบาทของ NHRIs ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกลไกการตรวจสอบอิสระ (Independent Monitoring Mechanisms: IMM) ภายใต้มาตรา ๓๓ (๒) ของอนุสัญญา และการทำงานร่วมกันระหว่าง IMM และ NHRIs ที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น IMM ตลอดจนส่งเสริมการดำเนินงานให้เป็นไปตามอนุสัญญาในระดับสากล

(๓.๓) คณะทำงานว่าด้วยวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ปี ๒๐๓๐ (พ.ศ. ๒๕๗๓)

จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๐๑๕ (พ.ศ. ๒๕๕๘) อันเป็นผลมาจากการประชุมนานาชาติ GANHRI ครั้งที่ ๑๒ โดยได้รับการรับรองในปฏิญญาเมริดา (Merida Declaration) คณะทำงานว่าด้วยวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ปี ๒๐๓๐ ประกอบด้วยสมาชิก GANHRI ๕ คน จากเครือข่ายภูมิภาค ๆ ละ ๑ สถาบัน และผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากประธาน GANHRI โดยมีสำนักงานใหญ่ของ GANHRI ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงาน

คณะทำงานว่าด้วยวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ปี ๒๐๓๐ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล แนวทางการปฏิบัติที่ดีและบทเรียนของ NHRIs ตลอดจนนำ GANHRI ไปสู่การมีส่วนร่วมและการประสานความร่วมมือกับสมาชิกในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

(๓.๔) คณะทำงานด้านผู้สูงอายุ

เกิดขึ้นจากสถานการณ์ประชากรผู้สูงอายุในสังคมโลกได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วและสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุกลายมาเป็นประเด็นที่สำคัญยิ่งขึ้น GANHRI จึงจัดตั้งคณะทำงานด้านผู้สูงอายุขึ้นในปี ๒๐๑๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕) ประกอบด้วยสมาชิก GANHRI ที่มีสิทธิออกคะแนนเสียง (voting members) จากเครือข่ายภูมิภาค ๆ ละ ๒ สถาบัน รวม ๘ สถาบันและผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากประธาน GANHRI โดยมีสำนักงานใหญ่ของ GANHRI ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงาน

คณะทำงานด้านผู้สูงอายุมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ NHRIs ในคณะทำงานแบบเปิดของสหประชาชาติเกี่ยวกับผู้สูงอายุ (Open-Ended Working Group on Ageing: OEWSGA) เพื่อหารือมาตรการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุ และเพื่อสนับสนุนความพยายามของ GANHRI ในการขยายสิทธิการมีส่วนร่วมของ NHRIs อย่างเป็นทางการในการทำงานของ OEWSGA และกระบวนการระหว่างประเทศที่นำไปสู่การพิจารณาตราสารระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันด้านสิทธิของผู้สูงอายุ

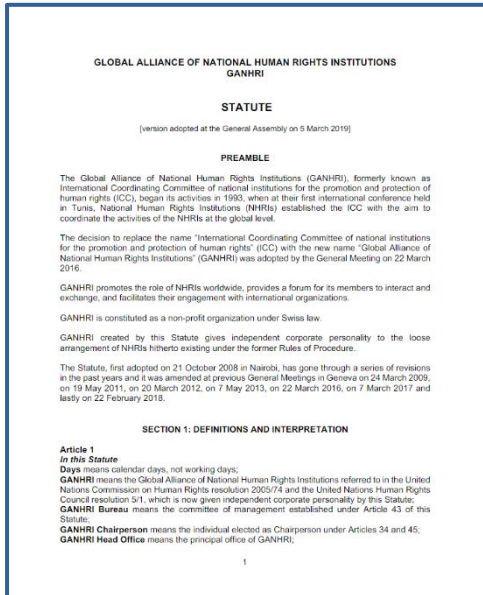

อ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารงานของ GANHRI ได้ที่

<https://ganhri.org/governance/>

๒.๓ กติกาการดำเนินงาน

๒.๓.๑ ธรรมนูญ GANHRI (GANHRI Statute) (ฉบับปรับปรุงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๒)

เป็นกฎข้อบังคับหลักที่กำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานของ GANHRI มีเนื้อหาแบ่งออกเป็น ๑๖ หมวด ๕๙ ข้อครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ตั้งแต่ นิยามคำศัพท์และการแปลความหมายในบริบทของ GANHRI ชื่อ ตราสัญลักษณ์ และสำนักงาน GANHRI วัตถุประสงค์ของ GANHRI แนวทางการประสานงานกับองค์การระหว่างประเทศ สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอื่น ๆ และองค์กรภาคประชาสังคม กระบวนการประเมินสถานะตามหลักการปารีส การสมัครเข้าเป็นสมาชิก การยกเลิกเพิกถอนการเป็นสมาชิก เครือข่ายระดับภูมิภาคของสมาชิกที่ GANHRI รับรอง กระบวนการประชุมสมัชชาใหญ่ การเลือกตั้งประธานและเลขาธิการของ GANHRI สิทธิออกเสียงและลงมติของ

สมาชิก องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร GANHRI การบริหารงบประมาณของ GANHRI ทรัพย์สินของ GANHRI การเลิกกิจการและการชำระบัญชี การออกระเบียบวิธีปฏิบัติ การแก้ไขเพิ่มเติมธรรมนูญ GANHRI และภาษาที่ใช้บังคับของ GANHRI

๒.๓.๒ กลยุทธ์และแผนยุทธศาสตร์ GANHRI

แผนยุทธศาสตร์ระยะ ๓ ปีของ GANHRI เป็นการรวบรวมประเด็นความต้องการ แนวโน้ม และพัฒนาการล่าสุดที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของ GANHRI ตามแผนยุทธศาสตร์ฉบับก่อนหน้า โดยอาศัยกระบวนการปรึกษาหารือร่วมกับสมาชิกเครือข่ายระดับภูมิภาค หุ้นส่วนความร่วมมือรวมถึงกลไกสหประชาชาติและผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ เพื่อกำหนดแผนการดำเนินงานสำหรับ

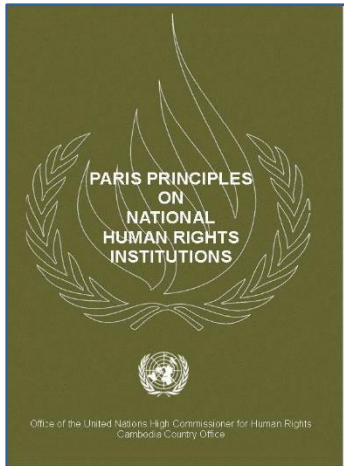
สมาชิก หุ้นส่วนความร่วมมือ และเจ้าหน้าที่เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายภารกิจของ GANHRI โดยแผนยุทธศาสตร์ฉบับปัจจุบันครอบคลุมแผนงานสำหรับปี ๒๐๒๐ – ๒๐๒๒ (พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การเพิ่มการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของ GANHRI การดำเนินงานที่สำคัญของของสถาบันสมาชิกในระดับระหว่างประเทศและระดับภูมิภาค การจัดการความรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิก ตลอดจนการพัฒนาความเข้มแข็งของ GANHRI

อ่านรายละเอียดของแผนยุทธศาสตร์ GANHRI ได้ที่

<https://ganhri.org/strategy/>

๒.๓.๓ หลักการปารีสว่าด้วยสถานะของสถาบันระดับชาติ (Paris Principles relating to the status of national institutions)

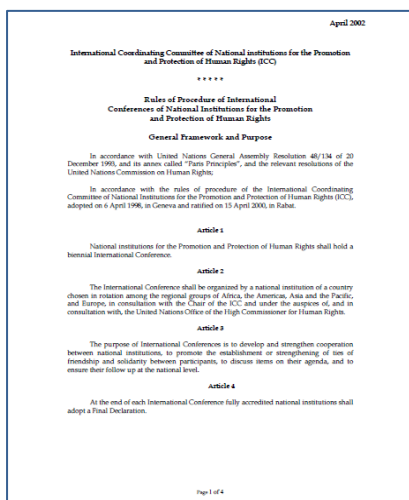

สิทธิมนุษยชนของประเทศ
ความร่วมมือกับองค์กร
ระดับชาติและระดับนานาชาติ
รวมถึงภาคประชาสังคม

หลักการปารีสมุ่งเน้นให้ NHRIs
ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่าน
หลักสูตรการศึกษา การ
เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สื่อ
สิ่งพิมพ์ การฝึกอบรม การ

เสริมสร้างศักยภาพ และการให้คำปรึกษาแก่รัฐบาล ตลอดจนการไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง การสืบสวนสถานการณ์
การละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งอาจรวมถึงการนำคดีไปสู่ศาล และการจัดการข้อร้องเรียนโดยกลไกทางเลือกต่าง ๆ

หลักการปารีสกำหนดหลักเกณฑ์พื้นฐานที่ NHRIs จะต้องปฏิบัติตาม ได้แก่ มี
การจัดตั้งตามกฎหมายหลักหรือรัฐธรรมนูญ อาณัติที่กว้างขวางในการ
ส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชน ความเป็นอิสระตามกฎหมายและการ
ดำเนินงาน พหุนิยมและการเป็นตัวแทนของสังคมในทุก ๆ ด้าน การมี
ทรัพยากรที่เพียงพอและความเป็นอิสระทางการเงิน มีอิสระในการแก้ไข
ปัญหาสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้น การจัดทำรายงานประจำปีว่าด้วยสถานการณ์

๒.๓.๔ ข้อบังคับการประชุมนานาชาติ (Rules of Procedure of International Conferences)

เป็นเอกสารที่ร่างขึ้นโดยสมาชิกรวมกัน GANHRI ตั้งแต่ปี ๒๐๐๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕)
เพื่อกำหนดกรอบแนวทางและรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการประชุม
นานาชาติซึ่งปกติจะจัดขึ้นทุก ๓ ปี โดย GANHRI และ OHCHR ร่วมกับ
สมาชิกรวมกัน GANHRI หมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพจัดตามภูมิภาคต่าง ๆ
ข้อบังคับการประชุมกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการ
ประชุม ผู้มีสิทธิเข้าร่วมการประชุม องค์ประกอบของคณะกรรมการ
จัดการประชุม และแนวทางการดำเนินการประชุม

๒.๓.๕ ข้อบังคับการประชุม SCA (SCA Rules of Procedure)

กำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติของ SCA และขั้นตอนต่าง ๆ เกี่ยวกับการประเมินสถานะ เช่น องค์ประกอบของ SCA องค์ประชุม การเลือกประธาน SCA เลขาธิการของ SCA และผู้สังเกตการณ์ ขั้นตอนการสมัครเพื่อขอรับการประเมินสถานะ การพิจารณาเอกสารประกอบการประเมินสถานะ เป็นต้น

๒.๓.๖ ข้อเสนอแนะทั่วไปของ SCA ว่าด้วยการประเมินสถานะ (SCA's General Observations on Accreditation)

เป็นคำอธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจในสาระของหลักการปารีส และการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดความสอดคล้องกับหลักการปารีส และใช้เป็นแนวทางประกอบการพิจารณาประเมินสถานะโดย SCA ตลอดจนเพื่อให้ NHRIs สามารถนำเสนอต่อองค์กรภายในประเทศ ที่มีอำนาจหน้าที่เพื่อให้เกิดการปรับปรุงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสอดคล้องกับหลักการปารีส

อ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับกติกาการดำเนินงานของ GANHRI ได้ที่

<https://ganhri.org/resources/>

๓. บทบาทและการดำเนินงานของ GANHRI

เค้าโครงเนื้อหาของบทที่ ๓

โดยที่ GANHRI มีสมาชิกจากทั่วทุกมุมโลก การปรึกษาหารือเพื่อดำเนินกิจกรรมของเครือข่าย จึงกำหนดให้มีการดำเนินการในรูปแบบของการประชุมและลงคะแนนเสียง ซึ่งนอกเหนือไปจากการประชุมและลงมติแล้ว การประชุมต่าง ๆ ของ GANHRI ยังเป็นเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างสมาชิก ตลอดจนกำหนดบทบาทของ GANHRI ร่วมกัน เพื่อแสดงต่อเวทีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน เช่น ในการประชุมของกลไกด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ นอกจากนี้ GANHRI ยังมีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนแก่สมาชิกที่อยู่ตกในสถานการณ์ที่มีความท้าทาย หรือสมาชิกที่ขาดองค์ความรู้บางประการเพื่อพัฒนาให้สามารถแสดงบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ในบทที่ ๓ จะกล่าวถึงรูปแบบการดำเนินงานที่สำคัญของ GANHRI เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิก ผ่านการประชุมและการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ตลอดจนการแสดงบทบาทความร่วมมือของ GANHRI กับกลไกสหประชาชาติ

บทบาทการดำเนินงานระหว่างสมาชิก

- การประชุมประจำปี
- การประชุมคณะกรรมการบริหาร GANHRI
- การประชุมนานาชาติ
- การสนับสนุนสมาชิกในด้านต่าง ๆ

บทบาทกับกลไก UN

- คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ
- กลไกตามกระบวนการพิเศษ
- กลไก UPR
- กลไกตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน

๓.๑ การประชุมประจำปี (ANNUAL MEETING)

การประชุมประจำปีของ GANHRI เป็นการรวมตัวเพื่อพบปะหารือกันเป็นประจำของ NHRIs จากทั่วทุกมุมโลก ณ นครเจนีวา การประชุมจัดขึ้นโดยความร่วมมือระหว่าง GANHRI และ OHCHR โดยมักจะจัดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันกับการประชุมรอบปกติของ HRC ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - เดือนมีนาคมของทุกปี เนื่องจากในช่วงการประชุม HRC นั้น NHRIs จากแต่ละประเทศสามารถเข้าร่วมการประชุมรับฟัง โดย NHRIs ที่มีสถานะ 'A' สามารถแสดงข้อคิดเห็นของตนในวาระที่เกี่ยวข้องได้ ในขณะเดียวกัน GANHRI สามารถเข้าร่วมการประชุมและแสดงบทบาทในฐานะผู้แทนเครือข่ายในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การประชุมประจำปีประกอบด้วย การประชุมคณะกรรมการบริหาร GANHRI (GANHRI Bureau) การประชุมสมัชชาใหญ่ (General Assembly) และการประชุมประจำปี (Annual Conference) นอกจากนี้ อาจมีการจัดการประชุมและกิจกรรมอื่น ๆ ในช่วงสัปดาห์เดียวกันนั้น เช่น การประชุมเครือข่ายระดับภูมิภาคและกิจกรรมข้างเคียง (side-events) รวมถึงการจัดเวทีองค์กรพัฒนาเอกชนควบคู่ไปกับการประชุมประจำปีเพื่ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง NHRIs กับภาคประชาสังคม

๓.๒ การประชุมคณะกรรมการบริหาร GANHRI (GANHRI BUREAU)

การประชุมคณะกรรมการบริหาร GANHRI จะมีขึ้นปีละ ๒ ครั้ง โดยครั้งแรกจะจัดขึ้นที่นครเจนีวา ในช่วงเดียวกันกับการประชุมประจำปีราวเดือนมีนาคมของทุกปี และครั้งที่ ๒ จะจัดราวเดือนตุลาคม โดยสถานที่ประชุมจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนไปตามภูมิภาคที่ทำหน้าที่เป็นประธาน หรืออาจจัดตามประเทศต่าง ๆ ที่มีการประชุมนานาชาติของ GANHRI

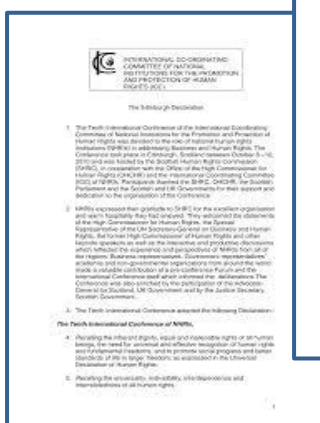
ติดตามข่าวสารการประชุมประจำปีของ GANHRI ได้ที่

<https://ganhri.org/annual-meetings/>

๓.๓ การประชุมนานาชาติ (INTERNATIONAL CONFERENCE)

การประชุมนานาชาติของ GANHRI จัดขึ้นทุก ๓ ปี โดย GANHRI และ OHCHR ร่วมกับสมาชิก GANHRI โดยหมุนเวียนกันจัดตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ เอเชีย-แปซิฟิก อเมริกา แอฟริกา และยุโรป มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่าง NHRIs เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนแนวความคิดและประสบการณ์ระหว่าง NHRIs และร่วมกันจัดทำแนวปฏิบัติ/แนวทางในการนำหลักการปารีสมาปรับใช้ในเหตุการณ์จริง และเพื่อหารือเกี่ยวกับระเบียบวาระการประชุมตลอดจนติดตามผลการดำเนินงานในระดับประเทศ

สำหรับการประชุมนานาชาติที่ผ่านมา มีประเด็นที่เป็นที่สนใจร่วมกันของ NHRIs และมีการรับรองเอกสารสำคัญ ในนามของสมาชิก GANHRI เช่น การประชุมเมื่อปี ๒๐๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๓) ที่ประชุมรับรองปฏิญญาเอดินบะระ (Edinburgh Declaration) ว่าด้วยบทบาทของ NHRIs ที่เกี่ยวข้องกับ

ภาคธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน การประชุมเมื่อปี ๒๐๑๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕) ที่ประชุมรับรองปฏิญญาอัมมาน (Amman Declaration) ว่าด้วยบทบาทของ NHRIs และสิทธิมนุษยชนของสตรี การประชุมเมื่อปี ๒๐๑๕ (พ.ศ. ๒๕๕๘) ที่ประชุมรับรองปฏิญญาเมริดา (Merida Declaration) ว่าด้วยบทบาทของ NHRIs กับการพัฒนาที่ยั่งยืน และการประชุมนานาชาติครั้งล่าสุดเมื่อปี ๒๐๑๘ (พ.ศ. ๒๕๖๑) ที่ประชุมได้ร่วมกันจัดทำและลงนามในปฏิญญามารากะช (Marrakech Declaration) ว่าด้วยบทบาทของ NHRIs ในการการขยายพื้นที่สาธารณะและการส่งเสริมและคุ้มครองปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เน้นบทบาทของสตรี

ติดตามข่าวสารการประชุมนานาชาติของ GANHRI ได้ที่

<https://ganhri.org/international-conference/>

๓.๔ การสนับสนุนสมาชิกในด้านต่าง ๆ

๓.๔.๑ การเสริมสร้างศักยภาพแก่ NHRIs

GANHRI มุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของ NHRIs เพื่อให้สมาชิกสามารถจัดการกับปัญหาสิทธิมนุษยชนและอำนวยความสะดวกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยตั้งแต่ปี ๒๐๑๕ (พ.ศ. ๒๕๕๙) GANHRI ได้จัดให้มีการฝึกอบรมร่วมกับพันธมิตร เช่น OHCHR มูลนิธิ Friedrich Ebert Stiftung (FES) และสถาบันเพื่อการฝึกอบรมและการวิจัยแห่งสหประชาชาติ (UNITAR) จัดหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับ NHRIs ว่าด้วยระบบสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (Training Course for National Human Rights Institutions on the International Human Rights System) มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะเกี่ยวกับการทำงานของกลไกสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ บทบาทของ NHRIs ในการมีส่วนร่วมกับการกลไกดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพผ่านกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการเขียนรายงานที่ดีและการออกแบบกลยุทธ์การติดตามผลการดำเนินการของรัฐตามข้อเสนอแนะของสหประชาชาติ โดยเนื้อหาของหลักสูตรครอบคลุมเรื่องระบบกลไกตามสนธิสัญญา การป้องกันการทรมาน คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติและกลไกที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกลไกตามกระบวนการพิเศษและกลไกการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศ (Universal Periodic Review: UPR) ตลอดจนความร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคม

Afghanistan

Killing of two staff members of the Afghanistan Independent Human Rights Commission, which followed the killing of another staff in 2019 and also previously in 2015.

๓.๔.๒ การสนับสนุน NHRIs ภายใต้การคุกคาม แม้จะมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของ NHRIs ไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายจัดตั้งของ NHRIs แต่ NHRIs ในหลายประเทศทั่วโลกต้องเผชิญกับภัยคุกคามและการถูกข่มขู่อย่างรุนแรงในหลากหลายรูปแบบต่อความพยายามในการปฏิบัติภารกิจด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ

มนุษยชน ซึ่งรวมถึง การเรียกร้องให้รัฐบาลปฏิบัติตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ทั้งจากรัฐและองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ

ในกรณีดังกล่าว GANHRI ได้ทำงานอย่างใกล้ชิดกับเครือข่ายระดับภูมิภาคทั้ง ๔ ภูมิภาค เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกสามารถรักษาความเป็นอิสระจากรัฐบาลและบรรลุภารกิจได้ รวมถึงการเสนอเรื่องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกลไกสหประชาชาติ เช่น ผู้ช่วยเลขาธิการสหประชาชาติ ประธาน HRC และกลไกตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งสหประชาชาติได้เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกทำหน้าที่ปกป้อง NHRIs ของตนและตรวจสอบภัยคุกคามดังที่มีการเน้นย้ำไว้ในข้อมติสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ

ที่ A/RES/74/156 ซึ่งได้รับการรับรองด้วยมติเป็นเอกฉันท์เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๐๑๙ (พ.ศ. ๒๕๖๒)

นอกจากนี้ GANHRI ยังได้ร่วมมือกับ OHCHR และ UNDP พัฒนาและจัดทำแนวทางการดำเนินการกรณีมีการตอบโต้หรือการกระทำอื่น ๆ อันเป็นการคุกคาม NHRIs และบุคลากรของ NHRIs

๓.๕ บทบาทของ GANHRI กับกลไกสหประชาชาติ

เป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของ GANHRI คือการสร้างอิทธิพลเชิงบวกต่อผลลัพธ์ที่สำคัญของกลไกและกระบวนการด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ โดย GANHRI ได้แสดงบทบาทผ่านการนำความคิดเห็นและประสบการณ์ของสมาชิกเข้าสู่การอภิปรายในเวทีโลก และการนำเสนอผลงาน ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดีของสมาชิกผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชนของกลไกสหประชาชาติ โดยมีรูปแบบ ดังนี้

๓.๕.๑ บทบาทของ GANHRI กับคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

NHRIs เป็นกลไกภายในประเทศที่ทำหน้าที่เบื้องต้นแทนกลไกสิทธิมนุษยชนสหประชาชาติ สามารถให้ข้อมูลและนำเสนอรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์ในประเทศได้อย่างเป็นอิสระและเชื่อถือได้ตามอำนาจหน้าที่ภายใต้หลักการปารีส ด้วยเหตุดังกล่าว GANHRI ทำหน้าที่ให้การสนับสนุนสมาชิกรายสถาบันในการแสดงบทบาทในระหว่างการประชุมรอบปกติของ HRC ทั้ง ๓ รอบ ประสานความร่วมมือกับ HRC ตลอดจนนำเสนอด้วยถ้อยแถลงในนามของ NHRIs ทั่วโลก

๓.๕.๒ บทบาทของ GANHRI กับกลไกตามกระบวนการพิเศษ (Special Procedures)

GANHRI มีส่วนร่วมกับกลไกตามกระบวนการพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลไกด้านผู้โยกย้ายถิ่นฐาน ในประเด็นสิทธิในที่อยู่อาศัย นักปกป้องสิทธิมนุษยชน สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย และสิทธิของผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ

๓.๕.๓ บทบาทของ GANHRI กับกลไก UPR

ในปี ๒๐๑๙ (พ.ศ. ๒๕๖๒) GANHRI ได้ริเริ่มการสัมมนาออนไลน์ (webinar) ว่าด้วยกระบวนการ UPR โดยความร่วมมือกับ OHCHR และ UPR Info เพื่อสนับสนุนการเตรียมการจัดทำรายงาน UPR ของสมาชิกในแต่ละรอบ รวมถึงการเตรียมการเข้าร่วมในกระบวนการนำเสนอรายงานของประเทศ

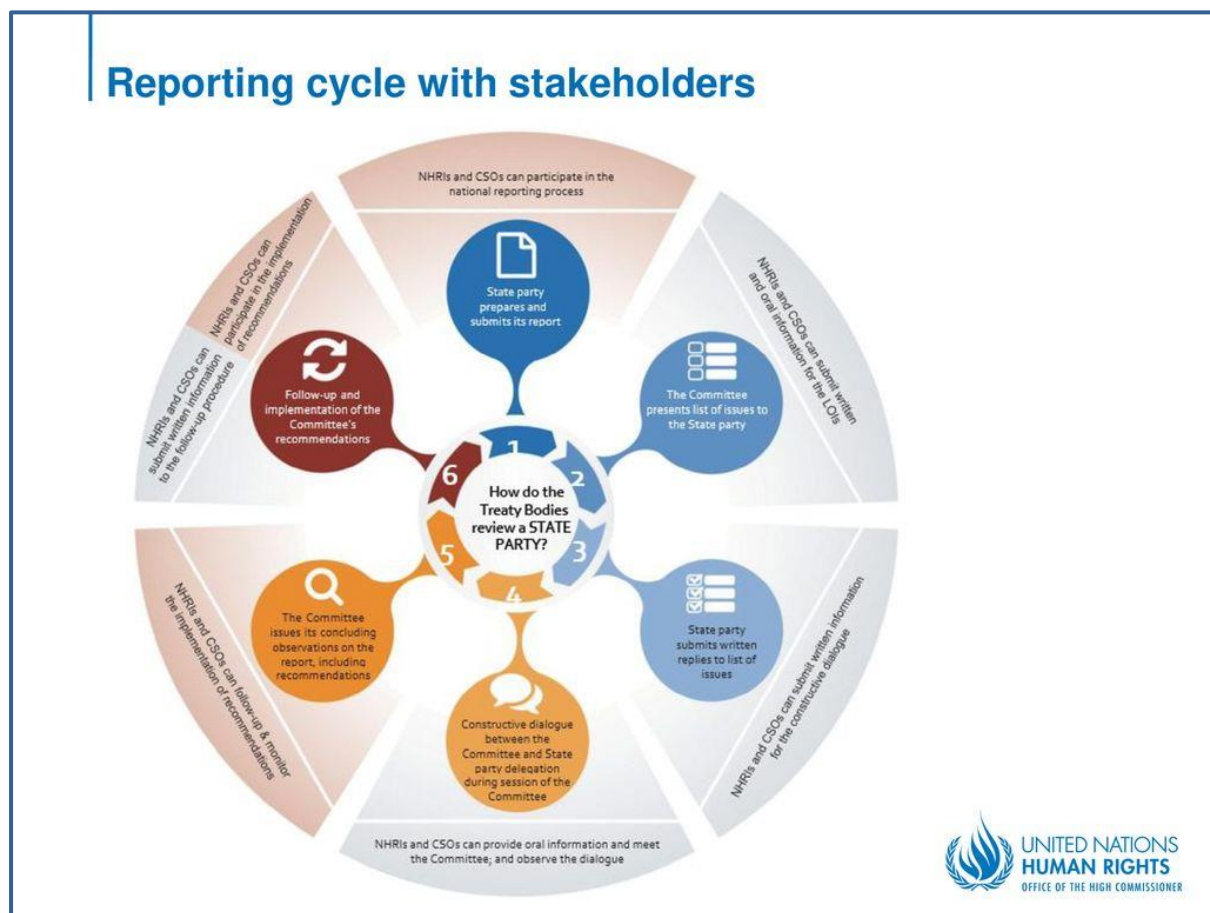
๓.๕.๔ บทบาทของ GANHRI กับกลไกตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน

โดยที่ NHRIs กับกลไกตามสนธิสัญญามีความร่วมมือระหว่างกันในการติดตามการดำเนินงานของรัฐตามพันธกรณีที่กำหนดในสนธิสัญญา ผู้เชี่ยวชาญภายในกลไกตามสนธิสัญญาให้ความเชื่อถือตามรายงานของ NHRIs เพิ่มมากขึ้น รวมถึงเปิดรับการมีส่วนร่วมของ NHRIs ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศของตน และในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติให้เป็นไปตาม

รายงานของกลไกตามสนธิสัญญา ในทางกลับกัน NHRIs มีบทบาทในการให้ข้อมูลแก่สาธารณะเกี่ยวกับการ

ของกลไกตามสนธิสัญญา และในบางกรณีที่มีกฎหมายอนุญาต NHRI อาจให้ความช่วยเหลือบุคคลในการยื่นข้อร้องเรียนต่อกลไกตามสนธิสัญญา

GANHRI มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ NHRI ในกลไกตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน เช่น การส่งข้อมูลไปยังกลไกตามสนธิสัญญาก่อนการประชุม จัดการประชุมระหว่างผู้แทนของ NHRI และผู้เชี่ยวชาญประจำสนธิสัญญา การรายงานกลับเกี่ยวกับการดำเนินการของกลไกตามสนธิสัญญา และสนับสนุนให้ NHRI ติดตามการดำเนินการตามข้อสังเกตโดยสรุปและคำแนะนำของกลไกตามสนธิสัญญา นอกจากนี้ GANHRI มีส่วนร่วมกับกลไกตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการประจำอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ และคณะกรรมการประจำอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

๔. บทบาทของ GANHRI ในการประเมินสถานะ NHRIs

เค้าโครงเนื้อหาบทที่ ๔

NHRIs ได้รับการยอมรับจากชุมชนระหว่างประเทศให้เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมประสาน ช่องว่างระหว่างการปฏิบัติตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศของรัฐกับการนำหลักการ สิทธิมนุษยชนสากลมาปรับใช้กับประชาชนในประเทศ ด้วยเหตุนี้ NHRIs ที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวได้อย่าง มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีองค์ประกอบและการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรฐาน ซึ่งมาตรฐานที่เป็น เกณฑ์การพิจารณาดังกล่าวก็คือ หลักการปารีส (Paris Principles) การพิจารณาความสอดคล้องกับ หลักการปารีสของ NHRIs ใช้รูปแบบการพิจารณากันเองโดยเพื่อนสมาชิก (peer - review) โดยการ จัดตั้งเป็นคณะอนุกรรมการประเมินสถานะ (Sub-Committee on Accreditation หรือ SCA) ขึ้น ภายใต้อำนาจ GANHRI ทำหน้าที่ในการพิจารณาและทำความเข้าใจพร้อมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสอดคล้อง กับหลักการปารีสของแต่ละ NHRI เพื่อให้ที่ประชุมคณะกรรมการบริหาร GANHRI พิจารณาและลงมติ ซึ่งสถานะของ NHRIs นอกจากจะส่งผลต่อสิทธิในการออกเสียงลงมติในที่ประชุม GANHRI แล้ว ยัง ส่งผลต่อความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือในเวทีทั้งในประเทศและระหว่างประเทศด้วย

ในบทที่ ๔ จะกล่าวถึงภาพรวมของการประเมินสถานะ ประกอบด้วย

- ๑) หลักการของประเมินสถานะ
- ๒) กรอบแนวคิด กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสถานะ
- ๓) คณะอนุกรรมการประเมินสถานะ (Sub-Committee on Accreditation: SCA)
- ๔) ขั้นตอนและผลของการประเมินสถานะ

๔.๑ หลักการของการประเมินสถานะ

โดยที่ NHRIs เป็นองค์กรที่แม้จะจัดตั้งขึ้นโดยรัฐแต่มีความเป็นอิสระจากรัฐบาล มีอำนาจหน้าที่เฉพาะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การเฝ้าระวังสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานการณ์ของบุคคลชายขอบหรือกลุ่มเปราะบาง รวมถึงการทบทวนกฎหมาย นโยบาย และแนวปฏิบัติ NHRIs จึงได้รับการยอมรับโดย

ชุมชนระหว่างประเทศให้เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมประสานช่องว่างระหว่างการปฏิบัติตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศของรัฐกับการนำหลักการสิทธิมนุษยชนสากลมาปรับใช้กับประชาชนในประเทศ ซึ่งการที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องมีมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางสำหรับ NHRIs ซึ่งเป็นที่มาของการจัดทำหลักการปารีสขึ้น (Paris Principles) ในการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างประเทศว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ครั้งที่ ๑ เมื่อปี ๑๙๙๑ (พ.ศ. ๒๕๓๔) ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส และต่อมาได้รับการรับรองโดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เมื่อปี ๑๙๙๓ (พ.ศ. ๒๕๓๖) หลักการปารีสจึงถือเป็นกรอบการทำงานเชิงบรรทัดฐานอย่างกว้างสำหรับการจัดตั้งและดำเนินงานของ NHRIs ครอบคลุมหลักเกณฑ์เรื่องความเป็นอิสระ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ และองค์ประกอบ ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์การประเมินสถานะของ NHRIs โดยการพิจารณาความสอดคล้องกับหลักการปารีส

๔.๒ กรอบแนวคิด กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสถานะ

๔.๒.๑ หลักการปารีส

เป็นกรอบการทำงานเชิงบรรทัดฐานอย่างกว้างสำหรับสถานะ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ องค์ประกอบ และวิธีการปฏิบัติงานของ NHRIs โดยมีหลักการประกอบด้วย ๓ เสาหลัก คือ พหุนิยม ความเป็นอิสระ และประสิทธิภาพ ทั้งนี้ กระบวนการประเมินสถานะจะประเมินความสอดคล้องกับหลักการปารีสทั้งในข้อกฎหมายและการปฏิบัติ โดยคำนึงถึงบริบททางสิ่งแวดล้อมที่ NHRIs ดำเนินงานอยู่ เช่น ภาวะการไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง ภาวะความขัดแย้งหรือความไม่สงบ ซึ่งส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อการรับรองสิทธิมนุษยชนตามมาตรฐานระหว่างประเทศและความสามารถในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของ NHRIs ในกรณีเช่นว่านั้น SCA ตระหนักดีว่า NHRIs อาจไม่สามารถดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักการ

ปารีสได้อย่างเต็มรูปแบบ อย่างไรก็ตามก็ดี NHRIs ต้องสร้างหลักประกันว่าประชาชนจะยังคงสามารถเข้าถึงการเยียวยาความเสียหายที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผ่านช่องทางของ NHRIs

๔.๒.๒ ข้อสังเกตทั่วไปของ SCA ว่าด้วยการประเมินสถานะ (SCA's General Observations on Accreditation)

ได้รับการพัฒนาขึ้นโดย SCA เพื่ออธิบายรายละเอียดของหลักการปารีสที่มีลักษณะเป็นหลักการกว้าง ๆ สำหรับ NHRIs ทุกแห่งโดยไม่คำนึงถึงรูปแบบทางโครงสร้างหรือสภาพแวดล้อมที่ NHRIs นั้นดำเนินการอยู่ ทำให้ขาดความชัดเจนและตรงประเด็น ข้อสังเกตทั่วไปจึงเป็นคำอธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจในสาระของหลักการปารีสและการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดความสอดคล้องกับหลักการปารีส และใช้เป็นแนวทางประกอบการพิจารณาประเมินสถานะโดย SCA ตลอดจนเพื่อให้ NHRIs สามารถนำเสนอต่อองค์กรภายในประเทศที่มีอำนาจหน้าที่เพื่อให้เกิดการปรับปรุงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสอดคล้องกับหลักการปารีส

ข้อสังเกตทั่วไป แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๒ ส่วนหลัก คือ ส่วนที่ ๑ ว่าด้วยสาระัตถะที่จำเป็นต้องมีตามหลักการปารีส ซึ่งเป็นการอธิบายความหมายของหลักการปารีส และส่วนที่ ๒ ว่าด้วยการปฏิบัติที่ส่งเสริมความสอดคล้องกับหลักการปารีสโดยตรง ซึ่งเป็นการเรียบเรียงข้อมูลจากประสบการณ์อันยาวนานของ SCA ในการบ่งชี้ถึงแนวทางปฏิบัติที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นการส่งเสริมความเป็นอิสระและความมีประสิทธิภาพของ NHRIs

๔.๒.๓ ข้อบังคับการประชุมของคณะกรรมการประเมินสถานะ (SCA Rules of Procedure)

กำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติของ SCA และขั้นตอนต่าง ๆ เกี่ยวกับการประเมินสถานะ เช่น องค์ประกอบของ SCA องค์ประชุม การเลือกประธาน SCA เลขาธิการของ SCA และผู้สังเกตการณ์ ขั้นตอนการสมัครเพื่อขอรับการประเมินสถานะ การพิจารณาเอกสารประกอบการประเมินสถานะ เป็นต้น

๔.๒.๔ แนวปฏิบัติของคณะกรรมการประเมินสถานะ (SCA Practice Notes)

เป็นเอกสารแสดงกรณีตัวอย่างในทางปฏิบัติสำหรับการดำเนินการของ SCA เช่น การเลื่อนการพิจารณา (Deferrals) การพิจารณาประเมินสถานะในกรณีพิเศษ (Special Reviews) ซึ่งเป็นอำนาจของ SCA ที่จะหยิบยกขึ้นดำเนินการ แนวทางการพิจารณาประเมินสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่อยู่ในระยะเปลี่ยนผ่าน (NHRIs in Transition) และแหล่งข้อมูลที่ SCA จะใช้ประกอบการพิจารณา เป็นต้น

อ่านกฎ ระเบียบเกี่ยวกับกระบวนการประเมินสถานะฉบับเต็มได้ที่

<https://ganhri.org/information-for-nhris/>

๔.๓ คณะอนุกรรมการประเมินสถานะ (SUB-COMMITTEE ON ACCREDITATION: SCA)

๔.๓.๑ สมาชิกของ SCA

ประกอบด้วย สมาชิก ๔ คนจาก NHRIs ในเครือข่ายระดับภูมิภาคของ GANHRI ได้แก่ ภูมิภาคแอฟริกา อเมริกา เอเชียและแปซิฟิก และยุโรป โดยจะต้องเป็นสมาชิกจาก NHRIs ที่ได้รับสถานะ ‘A’ มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๓ ปี ทั้งนี้กระบวนการเลือกผู้แทนของเครือข่ายเพื่อทำหน้าที่ใน SCA แตกต่างกันไป ตามหลักเกณฑ์ของแต่ละภูมิภาค นอกจากนี้ เครือข่ายจะต้องแต่งตั้งผู้แทนสำรองเพื่อทำหน้าที่แทนผู้แทนหลัก ในกรณีที่ผู้แทนหลักไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน สมาชิก SCA จะเลือกประธาน SCA โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๑ ปี และสามารถดำรงตำแหน่งได้อีก ๒ สมัย รวมเป็น ๓ ปี ตำแหน่งประธาน SCA จะเวียนไปทั้ง ๔ ภูมิภาคตามลำดับ คือ ภูมิภาคแอฟริกา อเมริกา เอเชียและแปซิฟิก และยุโรป

๔.๓.๒ ผู้สังเกตการณ์ถาวร ได้แก่

(๑) สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of the High Commissioner for Human Rights: OHCHR) ซึ่งทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของ SCA ให้การสนับสนุน การติดต่อประสานงานด้านต่าง ๆ รวมทั้งการจัดทำสรุปเอกสารประกอบการสมัครเข้ารับการประเมินสถานะ และจัดทำบันทึกข้อมูลตามสมควรในนามของประธาน GANHRI

(๒) ผู้แทนจากเครือข่ายสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในแต่ละภูมิภาค สามารถเข้าร่วม การประชุมเพื่อพิจารณาประเมินสถานะ และมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนข้อมูลแก่ SCA เพื่อสร้างความ เข้าใจเกี่ยวกับบริบทต่าง ๆ ของภูมิภาค รวมทั้งการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของ NHRIs ที่เครือข่าย ได้รับทราบมาโดยตรง นอกจากนี้ ผู้แทนเครือข่ายฯ ที่เข้าร่วมของแต่ละภูมิภาคจะเกิดความเข้าใจใน กระบวนการประเมินสถานะยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการแนะนำสมาชิกในเครือข่ายได้อย่างถูกต้องต่อไป

(๓) เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน GANHRI ที่ได้รับมอบหมายจากประธาน GANHRI สามารถ เข้าร่วมการประชุมด้วยเหตุผลเดียวกันกับผู้แทนเครือข่ายระดับภูมิภาคในการให้คำแนะนำแก่สมาชิก SCA เกี่ยวกับบริบทระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของ GANHRI เกิดความเข้าใจในกระบวนการ ประเมินสถานะเพิ่มมากขึ้น และสามารถให้คำแนะนำแก่สมาชิก GANHRI ในกระบวนการดังกล่าวได้

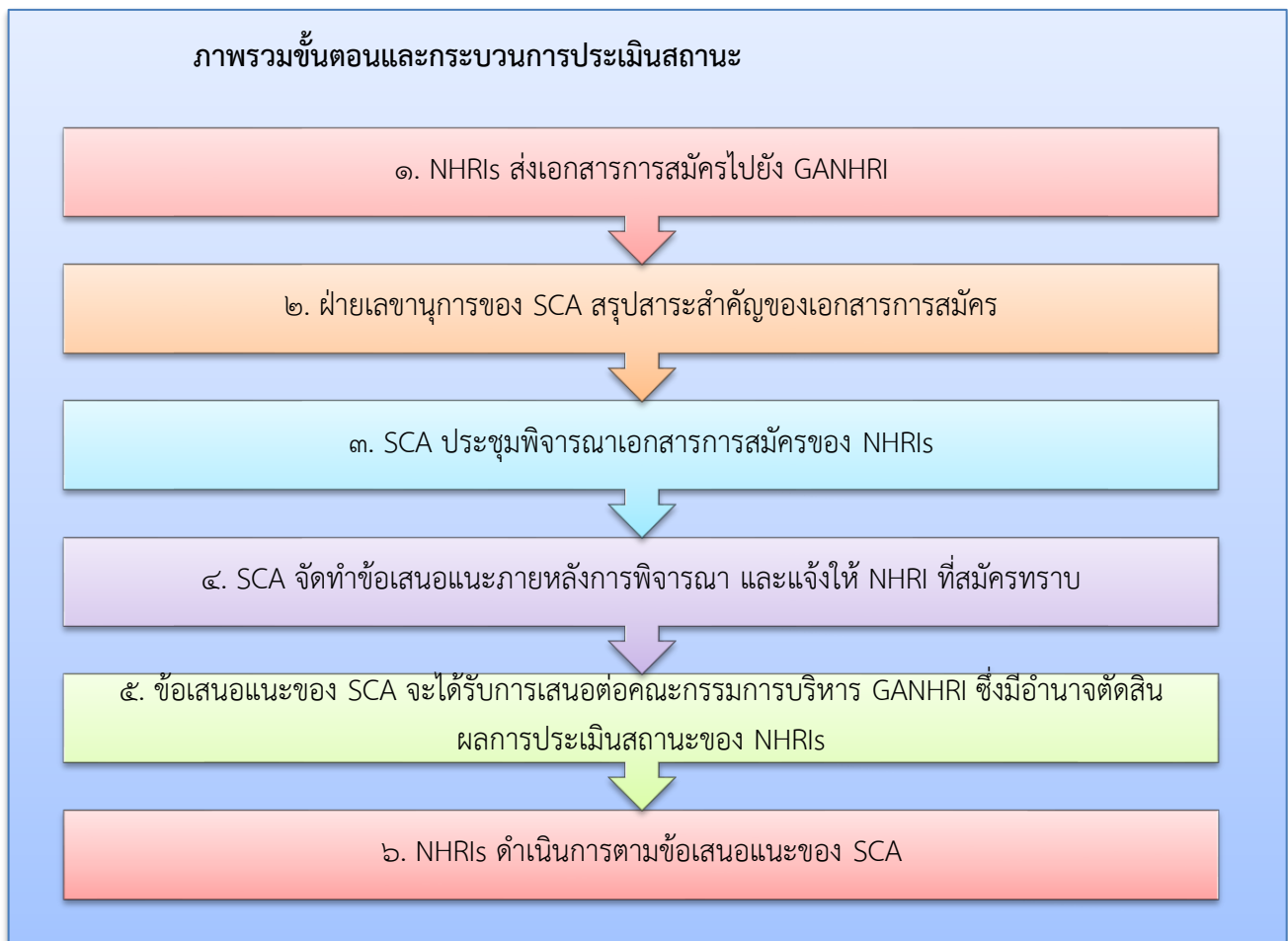
๔.๒.๓ ผู้สังเกตการณ์อื่น

ได้แก่ สมาชิกที่ SCA เลือก หรือผู้แทนสำรองของแต่ละภูมิภาคสามารถเข้าร่วมการประชุม ได้เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการประเมินสถานะ และขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ของ SCA เป็นการล่วงหน้า

๔.๔ ขั้นตอนและผลของการประเมินสถานะ

กระบวนการประเมินสถานะดำเนินการโดยคณะอนุกรรมการประเมินสถานะ (SCA) ใน GANHRI ซึ่งได้มีการประเมินสถานะของ NHRIs มาตั้งแต่ปี ๑๙๙๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) และมีพัฒนาการของกระบวนการประเมินสถานะให้มีความยุติธรรม เข้มงวด โปร่งใส และมีบรรทัดฐานที่ชัดเจนยิ่งขึ้น กระบวนการดังกล่าวจึงมีเอกลักษณ์เฉพาะ เนื่องจากการพิจารณาโดยเพื่อนสมาชิก (peer review) ที่เป็น NHRIs เช่นเดียวกัน

การประเมินสถานะเป็นการส่งสัญญาณถึงการยอมรับในระดับระหว่างประเทศและความสอดคล้องกับหลักการปารีส ตลอดจนความชอบธรรมของ NHRIs ซึ่งมีขั้นตอน กระบวนการ และผลของการประเมินสถานะ ดังนี้

๔.๔.๑ การสมัครเพื่อเข้ารับการประเมินสถานะ

(๑) ฝ่ายเลขานุการของ SCA จะมีหนังสือเชิญไปยัง NHRIs ที่มีคำขอเข้ารับการประเมินสถานะ หรือถึงกำหนดเข้ารับการประเมินสถานะ เช่น NHRIs ที่มีสถานะ ‘A’ จะต้องเข้ารับการประเมินสถานะ

ทุก ๕ ปี เพื่อให้ NHRIs เหล่านี้จัดเตรียมเอกสารการสมัคร ซึ่ง NHRIs จะต้องได้รับหนังสือเชิญก่อนจึงจะยื่นเอกสารดังกล่าวได้

(๒) องค์ประกอบหลักของการสมัครเพื่อเข้ารับการประเมินสถานะ คือ เอกสารแสดงความสอดคล้องกับหลักการปารีส (Statement of Compliance: SoC) เป็นเอกสารที่ NHRIs จะต้องอธิบายรายละเอียดความสอดคล้องกับหลักการปารีสตามหัวข้อที่กำหนดในแบบที่ SCA กำหนด นอกจากนี้ เอกสารที่จะต้องจัดส่งไปพร้อมกับ SoC ได้แก่

๑) สำเนากฎหมายที่มีบทบัญญัติเป็นการจัดตั้งและให้อำนาจ NHRIs ในรูปแบบที่มีการเผยแพร่อย่างเป็นทางการ

๒) เอกสารแสดงโครงสร้างขององค์กร รวมถึงองค์ประกอบด้านบุคลากร

๓) เอกสารแสดงงบประมาณประจำปี

๔) สำเนารายงานประจำปีที่มีการจัดพิมพ์เผยแพร่ฉบับล่าสุด

๔.๔.๒ กระบวนการประเมินสถานะ

(๑) เมื่อ NHRIs จัดส่งเอกสารการสมัครไปยังฝ่ายเลขานุการของ SCA แล้ว สมาชิก SCA และผู้สังเกตการณ์ถาวรจะสามารถเข้าถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดผ่านเว็บท่า (web portal) สมาชิก SCA จะต้องแจ้งชื่อและตำแหน่งของผู้ที่จะทำหน้าที่พิจารณาประเมินสถานะล่วงหน้าอย่างน้อย ๓๐ วันก่อนถึงวันประชุม และเลขาธิการ SCA จะต้องแจ้งรายละเอียดดังกล่าวผ่านทางเว็บไซต์ล่วงหน้าอย่างน้อย ๒๘ วันก่อนถึงวันประชุม โดยหาก NHRIs ที่จะเข้ารับการประเมินสถานะเห็นว่าอาจมีกรณีของผลประโยชน์ทับซ้อน ให้แจ้งเลขาธิการ SCA เป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้าอย่างน้อย ๒๑ วันก่อนถึงวันประชุม เพื่อเสนอต่อประธาน GANHRI โดยคำวินิจฉัยว่าเป็นกรณีของผลประโยชน์ทับซ้อนหรือไม่นั้นจะพิจารณาตัดสินโดยคณะกรรมการบริหาร GANHRI (GANHRI Bureau) อย่างน้อย ๗ วันก่อนถึงวันประชุม

(๒) SCA อาจได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาประเมินสถานะของ NHRIs จากแหล่งอื่น ๆ เช่น ข้อมูลที่มีการเผยแพร่ต่อสาธารณะ และข้อมูลจากภาคประชาสังคมซึ่งจะมีส่วนสนับสนุนการพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติงานของ NHRIs และความสอดคล้องกับหลักการปารีส

(๓) ในการประชุมเพื่อพิจารณาประเมินสถานะ ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก ดังนี้

๑) เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการที่เป็นผู้จัดทำเอกสารสรุป (Summary) จะนำเสนอภาพรวมเอกสารการสมัครของ NHRIs รวมทั้งประเด็นข้อห่วงกังวลที่ฝ่ายเลขานุการตรวจพบ โดยสมาชิก SCA และผู้สังเกตการณ์อาจสอบถามเพิ่มเติมได้

๒) เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการอาจนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติม เช่น ภาพรวมเกี่ยวกับบริบทของประเทศที่ NHRIs ปฏิบัติหน้าที่อยู่ และข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่ OHCHR ได้ดำเนินการร่วมกับ NHRIs นั้น โดยสมาชิก SCA และผู้สังเกตการณ์อาจสอบถามเพิ่มเติมได้

๓) ประธาน SCA เชิญผู้แทนเครือข่าย NHRIs ระดับภูมิภาค และผู้แทนจากสำนักงานใหญ่ของ GANHRI ให้ข้อมูลที่ตนทราบ และข้อมูลการทำงานร่วมกับ NHRIs ที่เข้ารับการประเมิน ตลอดจนข้อมูลในบริบทระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศ

๔) หลังจากการรับฟังการรายงานด้วยวาจาแล้ว สมาชิก SCA จะร่วมกันจัดทำรายการคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ NHRIs โดยรายการคำถามเหล่านี้มักจะเกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีความไม่ชัดเจนจากเอกสารการสมัคร หรือเป็นประเด็นที่ NHRIs ไม่ได้นำเสนอให้ครบถ้วนใน SoC นอกจากนี้ SCA จะมีธรรมเนียมปฏิบัติในการสอบถาม NHRIs ที่เข้ารับการประเมินว่าต้องการให้ SCA ออกข้อเสนอแนะในประเด็นใดเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของ NHRIs นั้น ทั้งนี้ หาก SCA จะอ้างอิงข้อมูลที่เป็นปฏิกิริยาต่อ NHRIs ที่เข้ารับการประเมิน โดยที่ NHRIs นั้นยังไม่มีโอกาสชี้แจง เช่น ข้อมูลที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่ได้รับการระหว่างการประชุม SCA จะต้องหยิบยกข้อมูลดังกล่าวขึ้นในขั้นตอนการสัมภาษณ์และให้โอกาส NHRIs ได้ชี้แจง

๕) การสัมภาษณ์ จะดำเนินการผ่านทางโทรศัพท์เท่านั้น เพื่อให้แน่ใจว่ากระบวนการดังกล่าวเป็นธรรมแก่ NHRIs ทุกแห่ง และไม่ให้เกิดความสับสนในกรณีของ NHRIs ที่ได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ในการเดินทางไปยังนครเจนีวา หรือกรณีของ NHRIs ที่อาจมีงบประมาณสนับสนุนการเดินทางที่มากกว่า สำหรับภาษาหลักที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ NHRIs อาจใช้ภาษาอื่นที่อนุญาตใน GANHRI ได้แก่ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาสเปน และภาษาอาหรับ โดยจะมีล่ามแปลเป็นภาษาอังกฤษอีกครั้งหนึ่งเพื่อประโยชน์แก่สมาชิก SCA ที่ไม่ได้ใช้ภาษาดังกล่าว ในส่วนของ NHRIs ที่เข้ารับการประเมินสามารถใช้ล่ามที่เชี่ยวชาญทั้งภาษาอังกฤษและภาษาประจำถิ่นของตนในกระบวนการสัมภาษณ์ได้

(๔) สมาชิก SCA มีสิทธิออกเสียงคนละ ๑ คะแนนและผลการพิจารณาเป็นของสมาชิก SCA เท่านั้น ดังนั้น ผู้สังเกตการณ์ถาวรจะไม่มีสิทธิออกคะแนนเสียงและไม่สามารถเข้าร่วมในขั้นตอนการพิจารณาลงคะแนนได้ SCA จะต้องพยายามให้คำวินิจฉัยมาจากคะแนนเสียงที่เป็นเอกฉันท์ หากไม่สามารถดำเนินการได้ คำวินิจฉัยอาจจัดทำโดยคะแนนเสียงของสมาชิก ๓ ประเทศ ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน ประธาน SCA มีสิทธิออกคะแนนเสียงเพื่อตัดสิน

๔.๔.๓ รายงานและข้อเสนอแนะ (Report and Recommendations)

(๑) ในการพิจารณาประเมินสถานะ นอกจากการวินิจฉัยว่า NHRIs ที่เข้ารับการประเมินควรได้รับสถานะใดแล้ว SCA จะพิจารณาด้วยว่าจะออกข้อเสนอแนะเพื่อให้ NHRIs ดำเนินการปรับปรุงในประเด็นใดบ้าง ภายหลังจากการประชุมในแต่ละวัน ฝ่ายเลขานุการจะจัดทำร่างรายงานผลการประชุมตามคำวินิจฉัย (decisions) และแจ้งเวียนให้สมาชิกแต่ละคนพิจารณาอีกครั้ง โดยในวันสุดท้ายของการประชุมสมาชิกทั้ง ๔ ประเทศจะพิจารณาร่างรายงานฉบับสมบูรณ์และทำการตัดสินว่าประเด็นใดบ้างที่เป็นเรื่องสำคัญ

และสมควรออกเป็นข้อเสนอแนะ โดยสมาชิกและผู้สังเกตการณ์จะมีส่วนร่วมในขั้นตอนการร่างรายงานฉบับสมบูรณ์นี้

(๒) รายงานและข้อเสนอแนะของ SCA จะจัดทำตามรูปแบบมาตรฐาน ประกอบด้วย

- ๑) ประเด็นข้อห่วงกังวลและคำอธิบาย
- ๒) สรุปหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องตามหลักการปารีสและข้อสังเกตทั่วไป
- ๓) ข้อเสนอแนะที่ NHRIs สามารถดำเนินการเพื่อแก้ไขประเด็นข้อห่วงกังวล

ฝ่ายเลขานุการจะส่งข้อเสนอแนะของ SCA ที่มีต่อ NHRIs ใดเป็นการเฉพาะไปยัง NHRIs นั้นผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ภายหลังการประชุม

(๓) เอกสารผลลัพธ์จากการประชุมประเมินสถานะของ SCA ได้แก่ รายงานและข้อเสนอแนะของ SCA เป็นเอกสารที่จะเผยแพร่ต่อสาธารณะบนเว็บไซต์เมื่อเอกสารดังกล่าวถือเป็นที่สุดแล้ว ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจาก NHRIs ที่เข้ารับการประเมินสถานะได้รับแจ้งข้อเสนอแนะของ SCA และได้มีโอกาสโต้แย้งข้อเสนอดังกล่าวตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดในธรรมนูญ GANHRI

ติดตามรายงานของ SCA ฉบับเต็ม ได้ที่

<https://ganhri.org/accreditation/sca-reports/>

๔.๔.๔ การเลื่อนพิจารณา (Deferral)

(๑) ในบางกรณี SCA อาจตัดสินใจให้เลื่อนการพิจารณาใบสมัครขอรับการประเมินสถานะออกไปก่อนแทนการออกข้อเสนอแนะต่อสถานะของ NHRIs เช่น กรณีที่ SCA เล็งเห็นถึงข้อห่วงกังวลอย่างมีนัยสำคัญที่อาจส่งผลกระทบร้ายแรงต่อสถานะของ NHRIs และต้องการให้ NHRIs ได้มีโอกาสเตรียมข้อมูลสนับสนุนหรือดำเนินการใด ๆ เพื่อแก้ไขข้อห่วงกังวลนั้น เช่น กรณีที่อยู่ระหว่างการปฏิรูปกฎหมายซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการประเมินสถานะของ NHRIs หรือกรณีสถานการณ์ทางการเมืองหรือความมั่นคงภายในประเทศของ NHRIs นั้นมีความเปลี่ยนแปลงจนไม่อาจทำให้การประเมินสถานะของ NHRIs เป็นไปได้ที่เหมาะสม เป็นต้น ทั้งนี้ SCA จะพิจารณาจากภาพรวมของสถานการณ์ การตอบสนองของ NHRIs ต่อข้อห่วงกังวลที่ SCA ได้หยิบยก และการพิจารณาจากแนวทางการดำเนินการของ NHRIs ต่อประเด็นหรือสถานการณ์ในลักษณะเดียวกันที่ผ่านมาในอดีต

(๒) โดยทั่วไป SCA มักเลื่อนการพิจารณาออกไปเป็นเวลา ๑ ปี โดยระยะเวลาในแต่ละกรณีอาจสั้นหรือยาวกว่าได้ แต่ไม่เกิน ๒ ปี ยกเว้นในกรณีพิเศษ และต้องไม่เกินรอบการทบทวนสถานะ ๕ ปีของ NHRIs นั้น

๔.๔.๕ ผลการพิจารณาของ SCA แบ่งออกเป็น

(๑) SCA ประเมินให้ สถานะ ‘A’ หมายถึง มีความสอดคล้องกับหลักการปารีสโดยสมบูรณ์ ทั้งนี้ ในความเป็นจริง SCA ทราบดีว่าไม่มี ‘A’ ใดที่สามารถดำเนินการตามหลักการปารีสได้โดยไม่มีข้อบกพร่อง ดังนั้น SCA จะยังคงมีข้อเสนอแนะเพื่อให้ NHRIs ดำเนินการปรับปรุง โดยสิ่งที่สถานะ ‘A’ บ่งชี้คือ ข้อห่วงกังวลของ SCA อาจไม่มีความรุนแรงถึงขั้นที่จะส่งผลกระทบต่อความสามารถของ NHRIs ในการทำหน้าที่โดยอิสระและมีประสิทธิภาพ

(๒) SCA ประเมินให้ สถานะ ‘B’ หมายถึง มีความสอดคล้องกับหลักการปารีสบางส่วน ซึ่งการประเมินให้ สถานะ ‘B’ มิได้เป็นตัวชี้วัดว่า NHRIs นั้นไม่มีประสิทธิภาพ แต่โดยส่วนใหญ่จะเป็นกรณีที่ SCA พิจารณาแล้วเห็นว่ายังมีประเด็นข้อห่วงกังวลหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องโครงสร้าง ประสิทธิภาพ ความเป็นอิสระ หรือปัจจัยหลายประการรวมกัน ซึ่ง SCA ตระหนักดีว่า NHRIs อาจยังขาดความเข้าใจว่า ประเด็นข้อห่วงกังวลใดที่มีความสำคัญและจำเป็นต้องดำเนินการก่อนเพื่อปรับปรุงความสอดคล้องกับหลักการปารีสที่จะทำให้มีสิทธิได้รับสถานะ ‘A’ ด้วยเหตุนี้ SCA ได้พัฒนาแนวปฏิบัติในการออกข้อเสนอแนะในรายงาน โดยแบ่งออกเป็น "ข้อสังเกตที่มีข้อห่วงกังวล" ซึ่ง NHRIs ควรเร่งดำเนินการก่อน และ "ข้อสังเกต" ซึ่ง NHRIs สามารถดำเนินการได้ในห้วงเวลาที่เหมาะสม ในบางกรณี อาจมีประเด็นข้อห่วงกังวลเพียงประเด็นเดียวแต่ SCA พิจารณาแล้วว่ามี ความรุนแรงมากพอที่จะพิจารณาว่า NHRIs ไม่สามารถดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักการปารีสได้โดยสมบูรณ์ ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในแต่ละกรณี

(๓) SCA เสนอแนะให้ลดสถานะจาก สถานะ ‘A’ เป็น สถานะ ‘B’ ในกรณีที่ SCA มีข้อเสนอแนะเช่นนี้ NHRIs จะมีเวลา ๑ ปีในการแก้ไขข้อห่วงกังวลและแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับหลักการปารีส ในช่วงเวลา ๑ ปีนี้ NHRIs ยังคงอยู่ในสถานะ ‘A’ โดย SCA จะเสนอแนะให้ลดสถานะเมื่อเห็นว่า NHRIs ที่ขอเข้ารับการทบทวนสถานะไม่ได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขข้อห่วงกังวลที่ SCA ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ในการพิจารณาประเมินสถานะครั้งก่อน และ SCA มีความเห็นว่าข้อห่วงกังวลนั้นส่งผลกระทบต่อการทำหน้าที่ของ NHRIs ให้มีประสิทธิภาพและโดยอิสระ กระบวนการพิจารณาประเมินสถานะจะมีความเข้มงวดขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น แม้แต่ NHRIs ที่ได้รับการประเมินให้ สถานะ ‘A’ มาเป็นเวลาหลายปีก็ต้องแสดงให้เห็นถึงการดำเนินการเพื่อปรับปรุงความสอดคล้องกับหลักการปารีสตามแนวทางข้อเสนอแนะที่ SCA ได้เคยให้ไว้ หากไม่สามารถดำเนินการได้ก็อาจถูกลดสถานะ

โดยทั่วไปแล้ว SCA มีแนวปฏิบัติในการเลื่อนการพิจารณาเอกสารการสมัครเพื่อทบทวนสถานะของ NHRIs ออกไปก่อนที่จะเสนอแนะให้ลดสถานะ เพื่อเปิดโอกาสให้ NHRIs นั้นได้ดำเนินการตามที่จำเป็นเพื่อแก้ไขข้อห่วงกังวลหรือเพื่อให้ NHRIs ได้แสดงเหตุผลความจำเป็นว่าเหตุใดจึงไม่อาจดำเนินการแก้ไขข้อห่วงกังวลดังกล่าวได้ นอกจากนี้ กรณีอื่น ๆ ที่อาจเป็นเหตุให้ SCA เสนอแนะให้ลดสถานะ มักจะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของ NHRIs ไม่ว่าจะเป็นผลจากเหตุการณ์เดียวที่มีความรุนแรงมากพอหรือเป็นผลจากรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งแตกต่างกันไปตามสถานการณ์และข้อเท็จจริง แต่ในอดีตมัก

เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของ NHRI ในสถานการณ์ความไม่สงบทางการเมืองหรือการเผชิญกับข้อกล่าวหาถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๔) SCA อาจพิจารณาว่ามีสถานการณ์พิเศษและจำเป็นต้องระงับสถานะของ NHRI ไว้ชั่วคราว (suspension) โดยอำนาจในการพิจารณากระงับสถานะของ NHRI เป็นของคณะกรรมการบริหาร GANHRI ในกรณีดังกล่าว SCA จะต้องเสนอความเห็นต่อประธาน GANHRI เพื่อเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการบริหาร GANHRI ต่อไป ทั้งนี้ "สถานการณ์พิเศษ" หมายถึง การเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันและรุนแรงในความสงบเรียบร้อยเรียบร้อยทางการเมืองภายในของรัฐ เช่น กรณีที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือกรณีที่มีข้อกล่าวหาที่เชื่อถือได้ว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงเกิดขึ้นจริง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะต้องเกิดขึ้นร่วมกับการดำเนินการใด ๆ ต่อไปนี้ด้วยจึงจะถือเป็นสถานการณ์พิเศษ ได้แก่ การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายจัดตั้งหรือกฎหมายที่ใช้กับ NHRI ให้มีเนื้อหาสาระที่ขัดแย้งกับหลักการปารีส การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของ NHRI โดยมิได้ดำเนินการตามกระบวนการสรรหาและแต่งตั้งตามที่กฎหมายกำหนด หรือการที่ NHRI ดำเนินการหรือไม่ดำเนินการใดซึ่งเป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อความสอดคล้องกับหลักการปารีส ซึ่ง NHRI สามารถโต้แย้งคัดค้านได้ตามขั้นตอนและกระบวนการที่กำหนดในธรรมนูญ GANHRI

๔.๔.๖ การพิจารณาบททบทวนพิเศษ (special reviews)

เป็นกรณีที่เกิดขึ้นนอกกำหนดการทบทวนสถานะรอบปกติทุก ๕ ปี SCA อาจเสนอให้มีการพิจารณาบททบทวนพิเศษได้ในกรณีที่สถานการณ์ซึ่ง NHRI มีความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่อาจกระทบต่อความสอดคล้องกับหลักการปารีส เช่น กรณีที่กฎหมายจัดตั้ง NHRI มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ กรณีมีความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในรัฐใดอย่างมีนัยสำคัญและอาจมีผลกระทบในทางลบต่อความสามารถของ NHRI ในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ หรือกรณีที่ NHRI ไม่สามารถตอบสนองต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงได้อย่างเพียงพอหรือในระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งแสดงถึงความเป็นอิสระของ NHRI นั้น ทั้งนี้ ก่อนที่ SCA จะเริ่มกระบวนการพิจารณาบททบทวนพิเศษกับ NHRI ใด จะต้องแจ้งข้อมูลและความเห็นไปยัง NHRI นั้นก่อนเพื่อเปิดโอกาสให้ NHRI ได้นำเสนอข้อมูลและชี้แจงต่อข้อห่วงกังวล หาก SCA พิจารณาแล้วเห็นควรยุติเรื่องก็จะแจ้งให้ NHRI นั้นทราบ และจะไม่มีการบันทึกไว้ในรายงานของ SCA เพื่อมิให้เกิดความเข้าใจผิดต่อสาธารณะ แต่หาก SCA เห็นควรริเริ่มการพิจารณาบททบทวนพิเศษ จะมีการบันทึกไว้ในรายงานของ SCA และขั้นตอนการดำเนินการจะเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับการพิจารณาประเมินสถานะตามรอบปกติ

๔.๔.๗ การโต้แย้งคัดค้านข้อเสนอแนะของ SCA หรือคำวินิจฉัยให้ระงับสถานะของคณะกรรมการบริหาร GANHRI

(๑) กรณีที่ NHRI ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะของ SCA ก็สามารถโต้แย้งคัดค้านได้ตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดตามธรรมนูญ GANHRI โดยคณะกรรมการบริหาร GANHRI จะเป็นผู้มีอำนาจ

ชี้ขาดว่าข้อเสนอแนะของ SCA สามารถยอมรับได้หรือไม่ได้ และจะพิจารณาว่าข้อเสนอแนะของ SCA ได้บ่งชี้ถึงความไม่สอดคล้องกับหลักการปารีสของ NHRI ได้อย่างชัดเจนเพียงพอหรือไม่โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาตามหลักการปารีสและข้อสังเกตทั่วไป

(๒) กรณีที่ NHRI ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะให้ระงับสถานะชั่วคราวสามารถโต้แย้งคัดค้านได้ตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดตามธรรมนูญ GANHRI กรณีที่สถานะของ NHRI ถูกระงับสิทธิการมีส่วนร่วมและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตามสถานะของ NHRI นั้นจะถูกระงับไปด้วยทันที

(๓) กรณีคำวินิจฉัยของ SCA ซึ่งมีใช้ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการบริหาร GANHRI เช่น การวินิจฉัยให้เลื่อนการพิจารณาประเมินสถานะออกไปก่อน หรือการวินิจฉัยให้มีการริเริ่มการพิจารณาทบทวนพิเศษ กรณีเหล่านี้ไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ NHRI จะได้แย้งคัดค้านได้

๕. บทบาทของ กสม. ในฐานะสมาชิก GANHRI

GANHRI มีวัตถุประสงค์เพื่อประสานการดำเนินงานและเสริมสร้างความเข้มแข็งของ NHRIs ให้สอดคล้องกับหลักการปารีส สร้างความเป็นผู้นำด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตลอดจนให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ NHRIs ในการประสานงานกับกลไกสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศเพื่อเสริมสร้างสิทธิมนุษยชนในประเทศ การเข้าไปมีส่วนร่วมใน GANHRI ของสมาชิกสามารถดำเนินการได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เข้าร่วมการประชุมต่าง ๆ การเข้าร่วมหลักสูตรการฝึกอบรม และการเข้าร่วมเป็นองค์ประกอบในคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานต่าง ๆ ตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่ GANHRI กำหนด การมีส่วนร่วมดังกล่าวนอกจากจะเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ และความรู้ ในประเด็นสิทธิมนุษยชนระหว่าง NHRIs ที่เป็นสมาชิกแล้ว ยังเป็นโอกาสในการมีส่วนร่วมแสดงบทบาท และมีปฏิสัมพันธ์กับกลไกด้านสิทธิมนุษยชนในสหประชาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง NHRIs ที่มีสถานะ ‘A’ สามารถแสดงบทบาทได้ทั้งในฐานะสถาบันสิทธิมนุษยชนของแต่ละประเทศ หรืออาจเข้าร่วมในการแสดงบทบาทของกรอบคุณข่าย NHRIs ระดับภูมิภาค เช่น กรอบคุณข่ายร่วมมือ APF ตลอดจนกรอบคุณข่าย NHRIs ระดับโลก เช่น กรอบคุณข่ายร่วมมือ GANHRI

NHRIs ได้รับการยอมรับในเวทีการประชุมของสหประชาชาติ เช่น การประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (HRC) NHRIs สามารถแสดงบทบาทได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแถลงด้วยวาจาในประเด็นที่เป็นวาระสำคัญของการประชุม การมีส่วนร่วมผ่านถ้อยแถลงในรูปแบบวิดีโอ (video messages) ในเวทีอภิปรายเต็มคณะ (plenary debates) การใช้สิทธิแสดงความเห็น (intervene) ภายหลังการนำเสนอรายงาน UPR ของรัฐเพื่อให้ที่ประชุม HRC พิจารณารับรอง การให้ข้อมูลหรือใช้สิทธิโต้แย้งกรณีมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประเทศของตน ในช่วงการพูดคุยหารือ (interactive dialogues) ภายหลังจากการนำเสนอรายงานภารกิจการเยือนประเทศของผู้ดำรงตำแหน่งหรือที่ได้รับมอบหมาย (mandate holder) ของกลไกตามกระบวนการพิเศษ และการเสนอเอกสารต่อที่ประชุม โดยการจัดทำเอกสารจะต้องมีตราสัญลักษณ์ของสหประชาชาติกำกับไว้ เป็นต้น

ในบทที่ ๕ จะกล่าวถึง

๕.๑ บทบาทของ กสม. ในฐานะสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทยที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของ GANHRI และประโยชน์ที่ได้รับ

๕.๒ ปัญหา อุปสรรค และข้อท้าทายของ กสม.

๕.๓ แนวทางการเตรียมการสำหรับอนาคต

๕.๑ บทบาทของการเป็นสมาชิก GANHRI และประโยชน์ที่ได้รับ

นับแต่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ในฐานะสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทยได้เป็นสมาชิกของ GANHRI (เดิมเป็น ICC) ในปี ๒๕๔๗ โดยได้รับสถานะ 'A' แล้ว กสม. ได้แสดงบทบาทการเป็นสมาชิกของ GANHRI ผ่านกิจกรรมที่สำคัญต่าง ๆ ได้แก่

๕.๑.๑ การเข้าร่วมการประชุมประจำปี (Annual Meeting)

กสม. ได้เข้าร่วมการประชุมประจำปีของ GANHRI (เดิมเป็น ICC) ณ อาคารสหประชาชาติ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส ตั้งแต่ครั้งที่ ๑๗ ในปี ๒๐๐๔ (พ.ศ. ๒๕๔๗) เป็นต้นมา โดยได้ร่วมติดตามและแลกเปลี่ยนข้อมูลพัฒนาการด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของสถาบันสิทธิมนุษยชนจากภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก และร่วมสนับสนุนการแสวงหาแนวทางที่จะส่งเสริมบทบาทของ GANHRI และสมาชิกให้เป็นที่ยอมรับในกรอบการประชุมทางด้านสิทธิมนุษยชน และกลไกต่าง ๆ ของสหประชาชาติ โดยเฉพาะความร่วมมือกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (HRC) รวมทั้งกลไกคณะกรรมการภายใต้สนธิสัญญาาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน^๖

ประโยชน์ที่ได้รับ

การเข้าร่วมการประชุมประจำปีเป็นโอกาสสำคัญที่ กสม. ได้พบปะหารือเพื่อทำความรู้จักแลกเปลี่ยนข้อมูล ความเห็น ประสบการณ์ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานและแนวทางแก้ไขกับเพื่อนสมาชิก รวมถึงการหารือกับข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติเกี่ยวกับบทบาทของ NHRIs ในเรื่องต่าง ๆ และได้รับทราบพัฒนาการใหม่ ๆ จากผลการดำเนินงานของ NHRIs ทั่วทุกภูมิภาคตลอดจนร่วมอภิปรายเกี่ยวกับบทบาทของ NHRIs ในประเด็นสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ รวมทั้งนำบทเรียนความสำเร็จและแนวปฏิบัติที่ดีจากประสบการณ์ของเพื่อนสมาชิกมาใช้ในการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร และพัฒนากระบวนการทำงานของ กสม.

๕.๑.๒ การทำหน้าที่สมาชิกคณะกรรมการบริหาร GANHRI (GANHRI Bureau)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทยได้แสดงบทบาทที่สำคัญในการเป็นสมาชิกคณะกรรมการบริหาร GANHRI ซึ่งเป็นองค์กรบริหารของ GANHRI ระหว่างปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๘ ในฐานะสมาชิก GANHRI ของภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ร่วมกับสมาชิกจากภูมิภาคแอฟริกา อเมริกา และยุโรป ภูมิภาคละ ๔ สถาบัน รวมทั้งสิ้น ๑๖ สถาบัน ซึ่งประเด็นที่มีการหารือในการประชุม GANHRI Bureau เน้นไป

^๖ ผู้สนใจสามารถติดตามสรุปรายงานการเข้าร่วมประชุมของผู้แทน กสม. ได้ที่ <https://www.nhrc.or.th/NHRCT-Work/International-Human-Rights/International-Frameworks-report.aspx>

ที่การบริหารจัดการ งบประมาณ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการประจำปี การแก้ไขธรรมนูญ GANHRI การรับรองรายงานการพิจารณาประเมินสถานะของ SCA ตลอดจนการรับทราบรายงานสถานะการเงินของ GANHRI โดยคณะกรรมการด้านการเงิน และรายงานผลการดำเนินงานของคณะทำงาน ได้แก่ คณะทำงานด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน คณะทำงานด้านสิทธิของผู้พิการ คณะทำงานว่าด้วยวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ปี ๒๐๓๐ (พ.ศ. ๒๕๗๓) และคณะทำงานด้านผู้สูงอายุ

ในปี ๒๕๕๕ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ทำหน้าที่ประธานการอภิปรายในหัวข้อ “สิทธิในการพัฒนา” ซึ่งมุ่งเน้นประเด็นความเชื่อมโยงระหว่างสิทธิมนุษยชนกับความยากจน เนื่องจากการขยายตัวของจำนวนประชากรโลก ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในประเทศกำลังพัฒนาและประสบปัญหาการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิในการดำรงชีวิตตามมาตรฐานอย่างเพียงพอ ทั้งสิทธิในอาหาร ที่อยู่อาศัย การศึกษา และการรักษาพยาบาล

ประโยชน์ที่ได้รับ

การทำหน้าที่สมาชิกคณะกรรมการบริหาร GANHRI เปิดโอกาสให้ กสม. ได้มีส่วนร่วมในการอภิปรายและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างสมาชิกในประเด็นต่าง ๆ ที่อยู่ภายในอำนาจหน้าที่ อันเป็นการช่วยเสริมสร้างบทบาทของ กสม. ให้เป็นที่ยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ รวมทั้งยังสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการดำเนินบทบาทของ NHRIs ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประธาน GANHRI และประธานของกรอบความร่วมมือระหว่าง NHRIs ในระดับภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อเป็นการปูพื้นฐานของความร่วมมือระหว่างกันในอนาคต

๕.๑.๓ การเข้าร่วมการประชุมนานาชาติ (International Conference)

กสม. ได้เข้าร่วมการประชุมนานาชาติซึ่งเป็นการหารือร่วมกันระหว่างสมาชิกในประเด็นการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๘ ณ เมืองซานตา ครูซ ประเทศโบลิเวีย เมื่อปี ๒๐๐๗ (พ.ศ. ๒๕๕๐) เพื่อหารือเกี่ยวกับปัญหาแรงงานย้ายถิ่น บทบาทหน้าที่ของ NHRIs กับการดูแลแรงงานอพยพ ผิดกฎหมาย ปัญหาการค้ามนุษย์ การเข้าถึงการศึกษาของเด็กที่ไม่มีผู้ดูแล ซึ่งที่ประชุมได้รับรองปฏิญญาซานตา ครูซ (Santa Cruz Declaration) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับ NHRIs ในการปกป้องและคุ้มครองแรงงานย้ายถิ่น และเข้าร่วมการประชุมนานาชาติ ครั้งที่ ๑๑ ณ กรุงอัมมาน ราชอาณาจักรฮัชไมต์จอร์แดน เมื่อปี ๒๐๑๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕) ซึ่งที่ประชุมได้รับรองปฏิญญาและแผนปฏิบัติการอัมมานว่าด้วยสิทธิของสตรีและเด็กหญิง (Amman Declaration and Programmed of Action) ที่กำหนดบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในทางการเมืองและเวทีสาธารณะ ส่งเสริมสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรี ต่อด้านการใช้ความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิง ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในสุขภาพและอนามัยเจริญพันธุ์ของสตรี โดยใช้มาตรการให้การศึกษาแก่สาธารณชน จัดเวทีสาธารณะปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ส่งเสริมกลไกการรับฟังปัญหาและข้อเรียกร้องของสตรีและเด็กหญิง

ติดตามและรายงานผลการปฏิบัติตามพันธกรณีของรัฐในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรี รวมทั้งให้การอบรมเจ้าหน้าที่ศาล ผู้บังคับใช้กฎหมาย และเจ้าหน้าที่ทางการสาธารณสุขให้สามารถตอบสนองต่อการใช้ความรุนแรงต่อสตรี ความเสมอภาคทางเพศและสิทธิสตรีได้อย่างเหมาะสม

๕.๑.๔ การเข้าร่วมการประชุมในโครงการเพื่อความเป็นหุ้นส่วนไตรภาคี (The Tripartite Partnership Programme: TPP)

กสม. ได้เข้าร่วมการประชุมในโครงการเพื่อความเป็นหุ้นส่วนไตรภาคี ระหว่างโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UN Development Programme: UNDP) สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) และ GANHRI ซึ่งเกิดขึ้นจากการลงนามในข้อตกลง ๓ ฝ่าย เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๐๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๔) ที่กำหนดให้มีความร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของ NHRIs ที่เป็นสมาชิกของ GANHRI ในการแสดงบทบาทให้บรรลุผลตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ๒๐๓๐ เพิ่มการประสานงานและแลกเปลี่ยนความรู้ ความเชี่ยวชาญระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนการเสริมสร้างศักยภาพและประสิทธิภาพในการทำงานผ่านกระบวนการประเมินศักยภาพ (capacity assessment) และการวิเคราะห์ข้อท้าทาย (gap analysis) ของ NHRIs

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เข้าร่วมการประชุมในโครงการเพื่อความเป็นหุ้นส่วนไตรภาคี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๖ ณ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ในฐานะประธานกรอบความร่วมมือเครือข่าย NHRIs ระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Forum of NHRIs: APF) ร่วมกับประธานกรอบความร่วมมือจากอีก ๓ ภูมิภาค ประธาน GANHRI (ICC ในขณะนั้น) ผู้แทน UNDP และผู้แทน OHCHR โดยมีประเด็นสำคัญในเรื่องการประเมินศักยภาพของ NHRIs ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับเสริมสร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสำคัญกับแผนงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นกรอบแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนที่เชื่อมโยงกับการพัฒนา ตลอดจนการรณรงค์เพื่อขยายบทบาทการดำเนินการของ GANHRI ในการประชุมด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติที่จัดขึ้น ณ นครนิวยอร์ก จากเดิมที่มีบทบาทจำกัดเพียงการประชุม HRC ที่จัดขึ้น ณ นครเจนีวา เท่านั้น

๕.๑.๕ การเข้ารับการประเมินสถานะของ กสม.

(๑) การสมัครเป็นสมาชิกครั้งแรก

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิก ICC หรือ GANHRI ในปัจจุบัน และได้รับสถานะ ‘A’ ในการประเมินสถานะครั้งแรกตั้งแต่ ปี ๒๐๐๔ (พ.ศ. ๒๕๔๗)

(๒) การทบทวนสถานะ (re-accreditation)

โดยที่ธรรมนูญ GANHRI กำหนดให้มีการทบทวนสถานะของสมาชิกที่มีสถานะ ‘A’ ทุก ๕ ปี ซึ่งเป็นไปตามข้อเรียกร้องของรัฐบาลที่เป็นสมาชิกของสหประชาชาติที่เห็นว่า NHRIs มีบทบาทมาก

ขึ้นในกิจกรรมและกลไกด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ จึงขอให้ GANHRI ได้มีกระบวนการทบทวนสถานะของสมาชิกอย่างจริงจังเพื่อให้มั่นใจว่าสมาชิกมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงตามหลักการปารีส ซึ่ง กสม. ได้ดำเนินการ ดังนี้

(๒.๑) กสม. ได้เข้ารับการทบทวนสถานะรอบ ๕ ปีแรกในระหว่างการประชุม SCA เมื่อวันที่ ๓-๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ โดยผลของการพิจารณา SCA ได้ให้ความเห็นว่าควรให้สถานะ ‘A’ แก่ กสม. โดยมีข้อสังเกตเพิ่มเติมในประเด็นต่อไปนี้

๑) ที่ตั้งของสำนักงาน กสม. ซึ่งตั้งอยู่ในอาคารที่มีระบบรักษาความปลอดภัยแน่นหนา ยากแก่การเข้าถึง

๒) ความจำเป็นในการจัดให้มีการหารือกันอย่างกว้างขวางในกระบวนการสรรหา กสม. โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและกลุ่มเปราะบาง

๓) การโอนเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน กสม. จากหน่วยงานต่างๆ ของรัฐ ในลักษณะการให้มาช่วยปฏิบัติราชการ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นอิสระ

๔) ข้อเสนอแนะของ กสม. ที่มีไปยังหน่วยงานของรัฐบาลไม่ได้รับการปฏิบัติตามหรือติดตามผล

๕) ควรมีการระบุเหตุผลและเงื่อนไขในการถอดถอนคณะกรรมการ

(๒.๒) กสม. ได้เข้ารับการทบทวนสถานะครั้งที่ ๒ ในรอบ ๕ ปีต่อมาระหว่างวันที่ ๑๘ - ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ปรากฏว่า SCA ได้มีข้อเสนอแนะให้เลื่อนการพิจารณา (defer) ออกไปเป็นช่วงการประชุมในเดือนมีนาคม ๒๕๕๗ เนื่องจากมีหลายประเด็นที่ SCA ต้องทำความเข้าใจ พร้อมกับขอให้ กสม. ชี้แจงเพิ่มเติมในประเด็นต่อไปนี้

๑) กฎหมายจัดตั้งไม่มีบทบัญญัติกำหนดมาตรการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของ กสม. และเจ้าหน้าที่ (functional immunity)

๒) การสรรหาและการแต่งตั้ง กสม. ชุดที่ ๒ ขาดการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม ที่เน้นความเป็นพหุนิยม (pluralism)

๓) การจัดทำรายงานสถานการณ์ชุมนุมทางการเมืองเมื่อปี ๒๕๕๓ ที่ล่าช้า

๔) การขอยืมตัวเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐมาปฏิบัติงาน

๕) การจัดตั้งสำนักงานในภูมิภาคเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย

๖) ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับใหม่ที่ยังไม่ผ่าน

รัฐสภา

(๒.๓) การพิจารณาทบทวนสถานะโดย ICC-SCA ระหว่างวันที่ ๑๗ – ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๗ ปรากฏว่า SCA ยังมีท่าทีคงเดิมต่อการทบทวนสถานะของ กสม. และได้ตัดสินใจให้เลื่อน (defer) การพิจารณาออกไปเป็นรอบการประชุมในเดือนตุลาคม ๒๕๕๗ พร้อมกับมีข้อสังเกตในประเด็นต่อไปนี้

๑) ความคุ้มกันการปฏิบัติหน้าที่ของ กสม. ตามบทบัญญัติของกฎหมายจัดตั้ง ยังมีจำกัดเฉพาะบางสถานการณ์ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานของ กสม. ด้วย

๒) กระบวนการสรรหาและองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๒๔๓ และ ๒๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังไม่สามารถประกันให้เห็นถึงความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม

๓) ความล่าช้าในการเผยแพร่รายงานชุมนุมทางการเมืองที่มีความรุนแรง เมื่อปี ๒๕๕๓ รวมทั้งการชุมนุมทางการเมืองซึ่งเริ่มเมื่อช่วงปลายปี ๒๕๕๖

(๒.๔) เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๗ ICC-SCA ได้พิจารณาทบทวนสถานะของ กสม. อีกครั้ง โดยผลของการพิจารณาในครั้งนี้ SCA ได้เสนอให้ปรับลดสถานะของ กสม. ลงเป็นสถานะ ‘B’ ตามข้อ ๑๘.๑ ของธรรมนูญ GANHRI (เดิมเป็น ICC) กำหนดให้สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ถูกประเมินลดสถานะจาก ‘A’ เป็น ‘B’ มีระยะเวลา ๑ ปีในการจัดทำข้อมูลความคืบหน้าของการดำเนินการพร้อมทั้งเอกสารประกอบเพิ่มเติมเพื่อชี้แจงต่อข้อสังเกตของ SCA โดยในช่วงเวลาดังกล่าวให้ถือว่า NHRIs ยังคงอยู่ในสถานะ ‘A’

(๓) การปรับลดสถานะของ กสม. อย่างเป็นทางการ

ในคราวการประชุม SCA ระหว่างวันที่ ๑๖ – ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ SCA ได้พิจารณาคำชี้แจงของ กสม. แล้ว เห็นว่าคำชี้แจงของ กสม. ต่อประเด็นข้อสังเกตของ SCA ยังไม่เพียงพอและไม่เป็นรูปธรรม SCA จึงเสนอลดสถานะของกสม. จาก ‘A’ เป็น ‘B’ ทั้งนี้ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีหนังสือถึงประธาน ICC และสมาชิก ICC Bureau เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เพื่อขอคัดค้าน (challenge) ข้อเสนอแนะของ SCA ภายในเวลา ๒๘ วันหลังจากได้รับหนังสือของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) อย่างเป็นทางการ ตามข้อ ๑๒.๑ ของธรรมนูญ GANHRI (เดิมเป็น ICC) แต่ไม่เป็นผล ซึ่งการถูกลดสถานะเป็น ‘B’ ดังกล่าว ส่งผลให้ กสม. มีฐานะเป็นสมาชิกที่ไม่มีสิทธิออกคะแนนเสียง (non-voting member) ในการประชุมต่าง ๆ ตามข้อ ๒๔.๒ ของธรรมนูญ GANHRI

(๔) การดำเนินการเพื่อขอปรับสถานะเป็น ‘A’

(๔.๑) ในห้วงปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓ กสม. ได้ดำเนินการเพื่อขอปรับสถานะจาก ‘B’ เป็น ‘A’ เนื่องจากได้มีการปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้มีการปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานให้มีความสอดคล้องกับหลักการปารีสมากยิ่งขึ้น โดย กสม. ได้ชี้แจงในประเด็นข้อสังเกตของ SCA ดังนี้

๑) ข้อสังเกตเรื่องการสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (selection and appointment) ในประเด็นการประกาศโฆษณารับสมัครตำแหน่งที่ว่าง เกณฑ์การสรรหา การปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วม

คำชี้แจง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้มีการเผยแพร่โฆษณารับสมัครตำแหน่งที่ว่างอย่างกว้างขวาง ตลอดจนการเผยแพร่รายชื่อคณะกรรมการสรรหาที่ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นต่อสาธารณะแล้ว รวมทั้งได้อธิบายกระบวนการดำเนินการในทางปฏิบัติในกระบวนการสรรหาครั้งล่าสุดเพื่อแสดงให้เห็นว่าการเผยแพร่โฆษณารับสมัครตำแหน่งที่ว่างนั้นได้เกิดขึ้นจริง

๒) ข้อสังเกตเรื่องกฎหมายจัดตั้งยังคงขาดบทบัญญัติเรื่องความคุ้มกันและความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ (functional immunity and independence)

คำชี้แจง ความคุ้มกันทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครองในการปฏิบัติหน้าที่ของ กสม. สำหรับการปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริตได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ แล้ว

๓) ข้อสังเกตเรื่องการสนองตอบต่อสถานการณ์ที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชนอย่างทันเวลาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีการชุมนุมทางการเมือง การรัฐประหารหรือการประกาศภาวะฉุกเฉิน

คำชี้แจง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติให้ กสม. มีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบและรายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามมาตรา ๒๔๗ (๒) และ (๔) ซึ่งรับรองไว้ในมาตรา ๒๖ (๒) และ (๔) มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๐ - ๔๔ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว กสม. มุ่งส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบ ตลอดจนเฝ้าระวังและติดตามเหตุการณ์หรือสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศอย่างต่อเนื่องโดยร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน และภาคประชาสังคม ผ่านการจัดทำรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศเป็นการทั่วไปและในประเด็นสถานการณ์เฉพาะ การจัดทำข้อเสนอแนะไปยังรัฐบาลเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาเพื่อให้รัฐบาลได้รับทราบและยุติสถานการณ์ที่เป็นปัญหาดังกล่าว และในกรณีที่จำเป็น กสม. อาจแสดงความเห็นเกี่ยวกับจุดยืนและปฏิกิริยาของรัฐบาลผ่านแถลงการณ์หรือข่าวประชาสัมพันธ์

(๔.๒) เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ SCA บรรจุคำขอของ กสม. เข้าสู่วาระการประชุมพิจารณาและสัมภาษณ์ผู้ทำหน้าที่แทนประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแบบทางไกลเพื่อประกอบการพิจารณา ต่อมา เลขานุการคณะอนุกรรมการ SCA ได้มีหนังสือถึงประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แจ้งมติของ SCA ให้เลื่อนการพิจารณาการประเมินสถานะของ กสม. ไทยออกไปเป็นเวลา ๑๘ เดือนเพื่อให้ กสม. ดำเนินการแก้ไขข้อห่วงกังวลของ SCA ซึ่งมี ๔ ประเด็น ได้แก่

๑) ความเป็นอิสระ (Independence) SCA มีความกังวลว่า หน้าที่และอำนาจตามบทบัญญัติมาตรา ๒๔๗ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้ กสม. ต้องชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม ซึ่งไม่เคยปรากฏว่ามีสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติใดที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ในลักษณะดังกล่าว และบทบัญญัติดังกล่าวจะลดทอนความเป็นอิสระที่แท้จริงหรือที่สาธารณะรับรู้ (actual or perceived independence) SCA เสนอแนะให้ กสม. ดำเนินการสนับสนุนให้มีการยกเลิกบทบัญญัตินี้ต่อไป

๒) การสรรหาและแต่งตั้ง (Selection and appointment) SCA เห็นว่าการแต่งตั้ง กสม. ชุดใหม่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จและส่งผลให้มีช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ที่ กสม. ไม่สามารถลงมติเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนได้เนื่องจากมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะเป็นองค์ประชุมได้ ซึ่ง SCA เสนอแนะให้ กสม. ผลักดันให้กระบวนการแต่งตั้งเสร็จสมบูรณ์ในห้วงเวลาที่เหมาะสมผ่านกระบวนการที่โปร่งใสและมีส่วนร่วมตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

๓) ข้อเสนอแนะของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Recommendations by NHRIs) ซึ่ง SCA ได้กล่าวถึงข้อกังวลที่ผ่านมาเกี่ยวกับประสิทธิผลของ กสม. ในการจัดการกับประเด็นปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนภายในระยะเวลาที่เหมาะสม โดย SCA เสนอแนะให้ กสม. ขยายขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การติดตามเฝ้าระวัง (monitoring) เรื่องการเคารพสิทธิในการชุมนุมโดยสงบและการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในบริบทดังกล่าว มีการใช้อำนาจหน้าที่อย่างเต็มที่ รวมถึงการออกข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ แลกเปลี่ยนและรายงานทั้งหมดควรเปิดเผยต่อสาธารณะ เนื่องจากจะเป็นการสนับสนุนความน่าเชื่อถือและความเป็นอิสระของ กสม. รวมทั้งส่งเสริมการเข้าถึงของประชาชนทุกคนภายในประเทศ ตลอดจนดำเนินการติดตามผลอย่างเข้มงวดเพื่อให้แน่ใจว่าหน่วยงานของรัฐได้รับทราบและดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ กสม.

๔) อำนาจหน้าที่กึ่งตุลาการ (Quasi-judicial functions) ของ กสม. ในการไกล่เกลี่ย ซึ่ง SCA มีความเห็นว่า หาก กสม. สามารถแสวงหาข้อยุติที่เป็นมิตรและเป็นความลับผ่านกระบวนการแก้ไขทางเลือกอื่น ซึ่งรวมถึงอำนาจในการแสวงหาข้อยุติของข้อพิพาทโดยสมานฉันท์ผ่านกระบวนการไกล่เกลี่ย จะช่วยให้ กสม. ได้ช่วยเหลือเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนได้รวดเร็วมากขึ้น ซึ่งหมายถึงการเพิ่มประสิทธิผลในการดำเนินงานของ กสม. SCA จึงเสนอแนะให้ กสม. ผลักดันให้มีการขยายหน้าที่และอำนาจในการจัดการเรื่องร้องเรียนให้รวมถึงอำนาจในการแสวงหาข้อยุติของข้อพิพาทโดยสมานฉันท์ผ่านกระบวนการไกล่เกลี่ย

(๔.๓) เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ ฝ่ายเลขานุการของ SCA ได้แจ้งให้ กสม. ทราบว่า การพิจารณาประเมินสถานะของ กสม. ไทย ได้รับการบรรจุไว้ในสมัยการประชุมของ SCA ที่จะมีขึ้นระหว่าง

วันที่ ๑๔ - ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๕ (ในกรณีการประชุมที่กรรมการมาด้วยตัวเอง) หรือระหว่างวันที่ ๑๔ - ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๕ (ในกรณีการประชุมผ่านระบบทางไกล) โดยให้ กสม. ไทย จัดเตรียมข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับประเด็นที่ SCA ได้หยิบยกขึ้นในการพิจารณาประเมินสถานะของ กสม. ไทย เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๖๓ พร้อมทั้งจัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบข้อมูลความก้าวหน้าของการดำเนินงานนับตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นมา ไปยังเลขาธิการ GANHRI ภายในวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๔

ติดตามข้อมูลเกี่ยวกับสมัยประชุมของ SCA ได้ที่

<https://ganhri.org/upcoming-sessions/>

๕.๒ ปัญหา อุปสรรค ข้อท้าทายของ กสม.

๕.๒.๑ การทำงานของ กสม. ประสบกับข้อท้าทายอันเนื่องมาจากสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนทั้งในประเทศและระหว่างประเทศมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เช่น สถานการณ์การประท้วง การจลาจลที่นำไปสู่ความรุนแรง ซึ่งมีผลให้เกิดเหตุการณ์ยึดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ การเผชิญกับวิกฤตทางเศรษฐกิจ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ภาวะวิกฤตโรคระบาด และความพยายามเคลื่อนไหวไปสู่ระบอบประชาธิปไตยในประเทศต่าง ๆ ซึ่ง กสม. จำเป็นต้องแสดงบทบาทที่จะเชื่อมโยงแนวทางปฏิบัติของระบบสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศให้เข้ากับแนวทางภายในประเทศ

๕.๒.๒ ความเสี่ยงจากสภาวะการถูกกดดันหรือถูกแทรกแซงจากรัฐบาล ส่งผลต่อการรักษาสถานภาพของ กสม. ให้มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับจากทุกภาคส่วน

๕.๒.๓ เมื่อคณะอนุกรรมการการประเมินสถานะของ GANHRI ได้มีข้อเสนอแนะให้ลดระดับสถานะของ กสม. ใน GANHRI จากสถานะ 'A' เป็น 'B' ทำให้ กสม. ประสบข้อท้าทายในการมีส่วนร่วมและแสดงบทบาทในเวทีระหว่างประเทศเนื่องจากภายใต้หลักเกณฑ์การเป็นสมาชิกของ GANHRI สมาชิกที่มีสถานะ 'B' จัดเป็นสมาชิกประเภทที่ไม่มีสิทธิออกคะแนนเสียง (non-voting member) ไม่สามารถได้รับการเสนอชื่อเพื่อเป็นผู้แทนเครือข่ายภูมิภาคในคณะกรรมการบริหาร GANHRI ตลอดจนไม่มีสิทธิเข้าร่วมในกิจกรรมของ HRC เช่น การเข้าร่วมการประชุม HRC การแถลงหรือชี้แจงต่อที่ประชุม ซึ่งรวมถึงการเข้าร่วมในกิจกรรมขององค์กรอื่นภายใต้ HRC ด้วย

๕.๓ แนวทางการเตรียมการในอนาคต

๕.๓.๑ กสม. ควรกำหนดยุทธศาสตร์และแผนงานการเตรียมเข้าร่วมการประชุมต่าง ๆ ในฐานะสมาชิก GANHRI มีการกำหนดเป้าหมายการแสดงบทบาทในการประชุมหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชัดเจน เพื่อให้การประสานข้อมูลและทิศทางการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างครบถ้วนและตรงตามวัตถุประสงค์

๕.๓.๒ กสม. ควรกำหนดยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินงานเพื่อเตรียมการเข้ารับการประเมินสถานะอย่างเป็นระบบเพื่อให้การปฏิบัติงานและการจัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมีความครบถ้วน ชัดเจน สามารถแสดงถึงศักยภาพของ กสม. ในเวทีระดับสากล และส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของ กสม.

๕.๓.๓ กสม. ควรจัดทำแผนรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินและควรมีการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์ฉุกเฉิน

๖. การเตรียมตัวเข้าร่วมการประชุมประจำปีของ GANHRI

การประชุมประจำปีของ GANHRI (GANHRI Annual Meeting) เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สมาชิกทั้งหมดสามารถเข้าร่วมได้ การประชุมประจำปีมีลักษณะเช่นเดียวกับการประชุมระหว่างประเทศโดยทั่วไป กล่าวคือ เป็นวิธีการดำเนินการตามนโยบายการต่างประเทศของประเทศตะวันตกซึ่งแต่เดิมมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อยุติสงคราม และแบ่งปันผลประโยชน์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยการรวบรวมผู้ที่เกี่ยวข้องมาหาข้อยุติร่วมกันทำให้ได้ข้อยุติรวดเร็วและมีผลลัพธ์เป็นที่ยอมรับในวงกว้างสำหรับการประชุมประจำปีของ GANHRI ถือเป็นโอกาสสำคัญในการรวมตัวสมาชิก NHRIs ทั่วโลกเพื่อพบปะหารือ แลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ และความรู้ในประเด็นสิทธิมนุษยชนระหว่างกัน ตลอดจนร่วมแสดงบทบาทและมีปฏิสัมพันธ์กับกลไกด้านสิทธิมนุษยชนในสหประชาชาติ ทั้งนี้ สมาชิกจะต้องปฏิบัติตามกรอบกติกาหลักที่ใช้ในการดำเนินงานของ GANHRI ได้แก่ ธรรมนูญ GANHRI (GANHRI Statute) ซึ่งได้กำหนดประเภทของสมาชิก GANHRI ไว้ ๒ ประเภท คือ (๑) สมาชิกที่มีสิทธิออกเสียง (Voting Member) หมายถึง NHRI ที่เป็นสมาชิกของ GANHRI และได้รับการประเมินสถานะ ‘A’ และ (๒) สมาชิกที่ไม่มีสิทธิออกเสียง (Non-voting Member) หมายถึง NHRI ที่เป็นสมาชิกของ GANHRI และได้รับการประเมินสถานะ ‘B’ (ส่วนที่ ๑ คำจำกัดความ ข้อ ๒๔.๑ และข้อ ๒๔.๒)

การประชุมประจำปีของ GANHRI ซึ่งจัดขึ้นโดยความร่วมมือระหว่าง GANHRI และ OHCHR โดยมักจะจัดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันกับการประชุมรอบปกติของ HRC ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – เดือนมีนาคมของทุกปี เนื่องจากในช่วงการประชุม HRC นั้น NHRIs จากแต่ละประเทศสามารถเข้าร่วมการประชุมรับฟัง โดย NHRIs ที่มีสถานะ ‘A’ สามารถแสดงข้อคิดเห็นของตนในวาระที่เกี่ยวข้องได้ ในขณะเดียวกัน GANHRI สามารถเข้าร่วมการประชุมและแสดงบทบาทในฐานะผู้แทนเครือข่ายในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้

ในบทนี้ จะกล่าวถึงสาระสำคัญและรูปแบบการจัดประชุมประจำปีของ GANHRI เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการประชุมได้ทราบถึงแนวทางการเตรียมการทั้งในด้านสารถและด้านพิธีการ ดังนี้

๖.๑ กิจกรรมหลักของการประชุมประจำปี ประกอบด้วย (๑) การประชุม GANHRI Bureau (๒) การประชุมสมัชชาใหญ่ (General Assembly) และ (๓) การประชุมประจำปี (Annual Conference) ซึ่งมีรูปแบบ วัตถุประสงค์ และหลักเกณฑ์การเข้าร่วมที่แตกต่างกันไป

๖.๒ ขั้นตอนการเตรียมการเพื่อเข้าร่วมการประชุม โดยแบ่งออกเป็น การเตรียมการก่อน - ระหว่าง - และหลังการเข้าร่วมประชุม

๖.๑ กิจกรรมหลักของการประชุมประจำปี

โดยปกติการประชุมประจำปีมีกำหนดจัดขึ้นเป็นระยะเวลา ๓ วัน ประกอบด้วย (๑) การประชุม GANHRI Bureau (๒) การประชุมสมัชชาใหญ่ (General Assembly) และ (๓) การประชุมประจำปี (Annual Conference) นอกจากนี้ อาจมีการจัดการประชุมและกิจกรรมอื่น ๆ ในช่วงสัปดาห์เดียวกันนั้น เช่น การประชุมเครือข่ายระดับภูมิภาคและกิจกรรมข้างเคียง (side-events) การจัดเวทีองค์กรพัฒนาเอกชนควบคู่ไปกับการประชุมประจำปีเพื่ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง NHRIs กับภาคประชาสังคม และการจัดเวทีให้คำปรึกษาเกี่ยวกับบทบาทของ NHRIs เป็นต้น

อย่างไรก็ดี กิจกรรมหลัก ๓ กิจกรรม มีรูปแบบ วัตถุประสงค์ และหลักเกณฑ์การเข้าร่วมที่แตกต่างกันไป จึงควรทำความเข้าใจสาระสำคัญของแต่ละกิจกรรมเพื่อประกอบการเตรียมตัวเพื่อเข้าร่วมการประชุมประจำปี โดยมีรายละเอียดต่อไป ดังนี้

๖.๑.๑ การประชุม GANHRI Bureau

เป็นการประชุมของสมาชิก GANHRI Bureau ซึ่งธรรมนูญ GANHRI กำหนดให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง โดยจะจัดขึ้นร่วมกับการประชุมสมัชชาใหญ่ของ GANHRI หรือจัดขึ้นตามเวลาและสถานที่อื่นที่ GANHRI Bureau หรือประธาน GANHRI กำหนด ทั้งนี้ ประธาน GANHRI ต้องแจ้งกำหนดการประชุมเป็นหนังสืออย่างน้อย ๔ สัปดาห์ก่อนวันประชุม เว้นแต่ GANHRI Bureau ตกลงกันเป็นอย่างอื่น และให้จัดส่งร่างระเบียบวาระการประชุมที่ประธาน GANHRI และสมาชิก GANHRI Bureau ได้หารือกันแล้วไปพร้อมกับหนังสือเชิญประชุม (ข้อ ๔๘) อย่างไรก็ตาม สมาชิก GANHRI Bureau สามารถเสนอวาระการประชุมเพิ่มเติมในระหว่างการประชุมได้หากได้รับความเห็นชอบจากมติเสียงข้างมากของสมาชิกที่เข้าร่วมการประชุม (ข้อ ๕๐.๓) สำหรับภาษาที่ใช้ในการทำงานของ GANHRI มี ๔ ภาษาหลัก ได้แก่ ภาษาอาหรับ ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และภาษาสเปน ด้วยเหตุนี้ เอกสารต่าง ๆ ที่มาจาก GANHRI จึงควรจัดให้มีครบทั้ง ๔ ภาษา (ข้อ ๕๐.๑)

สมาชิก GANHRI Bureau สามารถเชิญที่ปรึกษาของตนเข้าร่วมการประชุมด้วยได้ ซึ่งรวมถึงผู้แทนของเครือข่าย NHRIs ระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง โดยถือว่าบุคคลดังกล่าวเข้าร่วมการประชุมในฐานะที่ปรึกษาของสมาชิกและในฐานะผู้สังเกตการณ์การประชุม และอาจเข้าร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้ตามคำเชิญของประธาน GANHRI ได้ (ข้อ ๕๐.๔) นอกจากนี้ GANHRI Bureau อาจเชิญ NHRIs อื่นไม่ว่าจะเป็นสมาชิก GANHRI หรือไม่ รวมถึงบุคคลหรือองค์กรอื่นเพื่อเข้าร่วมในการประชุม GANHRI Bureau ในฐานะผู้สังเกตการณ์ได้ (ข้อ ๕๐.๖) ในอดีตที่ผ่านมา กสม. ได้แสดงบทบาทที่สำคัญในการเป็นสมาชิก GANHRI Bureau ระหว่างปี ๒๕๕๕ – ๒๕๕๘ และในปี ๒๕๖๑ กสม. ได้ขออนุญาตเข้าร่วมการประชุม GANHRI Bureau ในฐานะผู้สังเกตการณ์เพื่อติดตามความก้าวหน้าในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ GANHRI Bureau ตามข้อ ๔๖ เช่น การพิจารณาตัดสินคำขอเข้าเป็นสมาชิก GANHRI การพัฒนานโยบายและแนวปฏิบัติขององค์กร การแต่งตั้งคณะกรรมการด้านการเงิน การติดตามตรวจสอบการบริหารการเงิน การให้บริการแก่

สมาชิก GANHRI และการตัดสินใจผลการประเมินสถานะของสมาชิก โดยพิจารณาจากข้อเสนอแนะของ คณะอนุกรรมการประเมินสถานะ เป็นต้น ดังนั้น หาก กสม. ประสงค์ที่จะเข้าร่วมการประชุม GANHRI Bureau ในฐานะผู้สังเกตการณ์ จะต้องดำเนินการขออนุญาตจาก GANHRI Bureau ผ่าน OHCHR ซึ่งเป็นฝ่ายเลขานุการ GANHRI ล่วงหน้าก่อน เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงจะสามารถเข้าร่วมการประชุมได้

การลงมติของ GANHRI Bureau จะต้องให้ผู้มาประชุมอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของสมาชิก GANHRI Bureau ทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม (ข้อ ๕๐.๒) ภายหลังจาก GANHRI Bureau ประชุมกันแล้ว ประธาน GANHRI หรือเลขานุการ GANHRI มีหน้าที่นำเสนอผลรายงานผลการดำเนินงานและกิจกรรมที่ GANHRI และ GANHRI Bureau ตลอดจนเจ้าหน้าที่ GANHRI ได้ดำเนินการไปนับแต่การประชุมสมัชชาใหญ่ครั้งที่ ผ่านมาให้แก่ที่ประชุมสมัชชาใหญ่ทราบ (ข้อ ๕๐.๘)

๖.๑.๒ การประชุมสมัชชาใหญ่ (General Assembly)

ธรรมนูญ GANHRI กำหนดให้สมัชชาใหญ่ประกอบด้วยสมาชิกของ GANHRI ทั้งหมดซึ่ง ถือเป็นองค์อำนาจสูงสุดของเครือข่าย (ข้อ ๓๒) และให้มีการประชุมสมัชชาใหญ่น้อยปีละ ๑ ครั้ง โดย นิยมให้จัดในช่วงเวลาเดียวกันกับสมัยประชุม HRC ตามกำหนดการและระเบียบวาระการประชุมที่ GANHRI Bureau ได้แจ้งเป็นหนังสือไปยังสมาชิกล่วงหน้าอย่างน้อย ๖ สัปดาห์ เว้นแต่จะมีสมาชิกอย่างน้อย ๑ ใน ๕ ของสมาชิกที่มีสิทธิออกเสียงร้องขอไปยังประธาน GANHRI ให้กำหนดวันประชุมเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ คำร้องขอ เป็นลายลักษณ์อักษรดังกล่าวจะต้องเสนอต่อประธาน GANHRI ล่วงหน้าอย่างน้อย ๖ สัปดาห์ (ข้อ ๓๕) โดย ร่างระเบียบวาระการประชุมสมัชชาใหญ่อาจเสนอไปพร้อมกับหนังสือเชิญประชุมก็ได้ ทั้งนี้ ให้เสนอล่วงหน้า อย่างน้อย ๖ สัปดาห์ก่อนวันประชุม (ข้อ ๓๗) สำหรับภาษาที่ใช้ในการทำงานของ GANHRI มี ๔ ภาษาหลัก ได้แก่ ภาษาอาหรับ ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และภาษาสเปน ด้วยเหตุนี้ เอกสารต่าง ๆ ที่มาจาก GANHRI จะจัดทำให้ครบทั้ง ๔ ภาษา (ข้อ ๔๒)

ในกรณีที่จำเป็นต้องมีการตัดสินใจเร่งด่วนซึ่งไม่สามารถรอสมัยการประชุมปกติของ สมัชชาใหญ่ได้ ประธาน GANHRI โดยความยินยอมของ GANHRI Bureau สามารถเรียกประชุมสมัชชาวิสามัญ ได้ ทั้งนี้ การประชุมสมัชชาวิสามัญจะต้องเกิดขึ้นเมื่อพ้น ๒๔ ชั่วโมงหลังจากการเชิญประชุม การลงมติ ของที่ประชุมสมัชชาวิสามัญให้ใช้มติเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงหรือผู้แทนที่มาประชุมด้วยตนเองหรือ ที่ประชุมผ่านระบบสื่อสารทางโทรคมนาคม (ไม่นับรวมกรณีงดออกเสียง) (ข้อ ๓๖)

การประชุมสมัชชาใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการรายงานผลการดำเนินงานของ GANHRI ในรอบปีที่ผ่านมา และเป็นเวทีการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสมัชชาใหญ่ ได้แก่ การกำกับ ดูแลกิจกรรมของ GANHRI การพิจารณาและกำกับดูแลกิจกรรมของ GANHRI Bureau การให้การรับรองแผนงาน กิจกรรมของ GANHRI การแก้ไขปรับปรุงธรรมนูญ GANHRI การพิจารณาประเด็นการระดมทุน การกำหนดอัตรา สมาชิกภาพรายปีสำหรับสมาชิกที่ได้รับการรับรองสถานะ ‘A’ ทั้งนี้ ผลการวินิจฉัยของคณะกรรมการบริหาร

GANHRI เกี่ยวกับการประเมินสถานะ ไม่อยู่ภายใต้การตรวจสอบหรือควบคุมโดยที่ประชุมสมัชชาใหญ่ (ข้อ ๓๓) การรับรองสมาชิกในคณะกรรมการบริหาร GANHRI (ข้อ ๓๔.๑) การเลือกตั้งประธาน GANHRI และเลขานุการ GANHRI (ข้อ ๓๔.๒)

ในการจัดประชุมสมัชชาใหญ่หรือการจัดประชุมสมัชชาวิสามัญจะต้องมีผู้มาประชุมอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม โดยหากเป็นการประชุมสมัชชาวิสามัญ สมาชิกสามารถเข้าเป็นผู้แทนหรือเข้าร่วมการประชุมผ่านระบบโทรคมนาคมได้ ในส่วนของการลงมติที่ประชุม จะต้องสมาชิกที่มีสิทธิออกเสียงอย่างน้อยกึ่งหนึ่งในที่ประชุมจึงจะเป็นองค์ประชุม (ไม่นับรวมกรณีงดออกเสียง) (ข้อ ๔๑)

ในการเข้าร่วมประชุม เฉพาะสมาชิกที่มีสิทธิออกเสียง หมายถึงสมาชิกที่ได้รับสถานะ ‘A’ ใน GANHRI เท่านั้นที่มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุมสมัชชาใหญ่ ส่วนสมาชิกที่ไม่มีสิทธิออกเสียง หรือสมาชิกที่ได้รับสถานะ ‘B’ ใน GANHRI มีสิทธิเข้าร่วมการประชุมและสามารถแถลงต่อที่ประชุมสมัชชาใหญ่นอกจากนี้ เมื่อประธาน GANHRI ได้หารือกับ GANHRI Bureau แล้ว อาจเชิญ NHRIs ที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกของ GANHRI หรือบุคคลหรือองค์กรอื่นใดให้เข้าร่วมการประชุมสมัชชาวิสามัญในฐานะผู้สังเกตการณ์ได้ (ข้อ ๓๘)

การลงมติในการประชุมสมัชชาใหญ่ ให้ถือฉันทามติหากเป็นไปได้ มิฉะนั้นให้ใช้คะแนนเสียงข้างมากของสมาชิกที่มีสิทธิออกเสียงซึ่งเข้าร่วมการประชุมด้วยตนเอง (ไม่นับรวมกรณีงดออกเสียง) โดยที่ประชุมจะลงมติได้เฉพาะเรื่องที่กำหนดไว้ในวาระการประชุมเท่านั้น (ข้อ ๔๐)

กสม. ได้เข้าร่วมการประชุมสมัชชาใหญ่เป็นประจำทุกปี แม้จะไม่สามารถออกเสียงลงมติเนื่องจากมีสถานะ ‘B’ แต่ก็ไม่ได้ตัดสิทธิในการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อที่ประชุม

๖.๑.๓ การประชุมประจำปี (Annual Conference) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Exchange)

มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมผู้เข้าร่วมจาก NHRIs จากทุกภูมิภาคและพันธมิตรจากสหประชาชาติ ภาควิชาสังคม ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ เพื่อพิจารณาบทบาทและการมีส่วนร่วมของ NHRIs ในการจัดการกับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศต่าง ๆ โดย GANHRI จะกำหนดหัวข้อการประชุมในแต่ละปีให้แตกต่างกันไป เช่น บทบาทของ NHRIs ในฐานะเป็นกลไกในการติดตามสิทธิของชนพิการ บทบาทของ NHRIs ในการส่งเสริมการนำข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย เป็นระเบียบและปกติไปปฏิบัติใช้โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนและมิติทางเพศของผู้โยกย้ายถิ่นฐาน ตลอดจนการติดตามประเมินผลและบทวนข้อตกลงดังกล่าว บทบาทของ NHRIs ในการจัดการกับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น

สำหรับกิจกรรมการประชุมประจำปีและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะเปิดโอกาสให้สมาชิกไม่ว่าจะเป็นสมาชิกที่มีสถานะ ‘A’ หรือสถานะ ‘B’ ที่มีความสนใจเป็นผู้อภิปรายในแต่ละหัวข้อสามารถแสดงความประสงค์พร้อมด้วยข้อมูลประกอบการอภิปราย ตามแบบฟอร์มข้อความที่ GANHRI กำหนด โดยจะต้องแจ้งรายละเอียดล่วงหน้าประมาณ ๔ สัปดาห์ก่อนการประชุม ซึ่ง GANHRI จะพิจารณาคัดเลือกผู้อภิปรายจากประสบการณ์ และความหลากหลายด้านเพศ ภาษา ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนรูปแบบของ NHRIs เพื่อให้มีความครอบคลุมและเป็นประโยชน์กับสมาชิกมากที่สุด ทั้งนี้ หาก NHRIs ที่มีความสนใจไม่ได้รับเลือกให้เป็นผู้ร่วมอภิปราย ก็สามารถแสดงความคิดเห็นในช่วงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของที่ประชุมได้

๖.๒ ขั้นตอนการเตรียมการเพื่อเข้าร่วมการประชุม

การเตรียมการสำหรับเข้าร่วมประชุมประจำปี ประกอบด้วย การเตรียมการด้านสารัตถะและด้านพิธีการ โดยอาจแบ่งขั้นตอนการทำงานออกเป็น ๓ ช่วง ดังนี้

๖.๒.๑ ก่อนเดินทางเข้าร่วมการประชุม

การเตรียมการด้านสารัตถะ	การเตรียมการด้านพิธีการ
(๑) การเตรียมการก่อนเดินทางเข้าร่วมการประชุมจะเริ่มต้นเมื่อ กสม. ได้รับทราบกำหนดการประชุมที่แน่นอน ไม่ว่าจะเป็นการติดตามจากเว็บไซต์ของ GANHRI หรือเมื่อได้รับหนังสือเชิญประชุม โดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะพิจารณาระเบียบวาระการประชุมและประเด็นที่จะพิจารณาในการประชุมเพื่อสรุปความเป็นมา สถานะปัจจุบัน และความจำเป็นในการเข้าร่วมการประชุม รวมทั้งรายละเอียดองค์ประกอบของคณะผู้แทนที่จะเข้าร่วมการประชุม โดยพิจารณาถึงความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการประชุม เสนอ กสม. เพื่อพิจารณาอนุมัติ	➤ การจัดทำบันทึกขออนุมัติองค์ประกอบของคณะผู้แทนและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการตามระเบียบ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในต่างประเทศ ➤ การประสานงานเรื่องการขอหนังสือเดินทาง การขอวีซ่า การจองบัตรโดยสารเครื่องบิน การสำรองที่พัก การจัดหาของที่ระลึก ➤ การลงทะเบียนเข้าร่วมการประชุม ➤ การประสานแจ้งรายละเอียดคณะผู้แทนและกำหนดการเดินทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เช่น สถานทูต สถานกงสุล คณะผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ
(๒) การประสานข้อมูลจากสำนักที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำเป็นท่าทีของ กสม.	➤ การจัดประชุมหารือภายใน

การเตรียมการด้านสาระตถะ	การเตรียมการด้านพิธีการ
(๓) การจัดทำข้อมูลเท่าที่ของ กสม. และแนวทาง การลงมติ (ถ้ามี) เสนอต่อ กสม. เพื่อพิจารณา	➤ การจัดทำแฟ้มเอกสารประกอบการประชุม ➤ การจัดเตรียม talking points

๖.๒.๒ ระหว่างการเข้าร่วมการประชุม

การเตรียมการด้านสาระตถะ	การเตรียมการด้านพิธีการ
(๑) การหารือของคณะผู้แทนก่อนเข้าร่วม การประชุมในแต่ละวัน	➤ ติดตามการเปลี่ยนแปลงของกำหนดการ/ ข้อมูล/ เอกสารการประชุม
(๒) การหารือภายหลังการประชุมเพื่อจัดทำ สรุปสาระสำคัญของการประชุมในแต่ละวัน	➤ การถ่ายภาพการประชุม และจัดทำข่าว ประชาสัมพันธ์

๖.๒.๓ ภายหลังเดินทางกลับจากการประชุม

การเตรียมการด้านสาระตถะ	การเตรียมการด้านพิธีการ
(๑) การจัดทำรายงานการเดินทางไปราชการ	-
(๒) การจัดทำบันทึกส่งใช้เงินยืม	-
(๓) การจัดทำรายงานสรุปผลการประชุมและ ข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนผลการประชุม เสนอ กสม. ทราบ	-
(๔) การขับเคลื่อนขยายผลจากการประชุม	-

ภาคผนวก

ก. PARIS PRINCIPLES (PRINCIPLES RELATING TO THE STATUS OF NATIONAL INSTITUTIONS)

ข. หลักการปารีส (หลักการเกี่ยวกับสถานะของสถาบันแห่งชาติ)

ค. GANHRI STATUTE

ง. ธรรมนูญเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

